

Raisio kaupunki

Kotouttamisohjelma

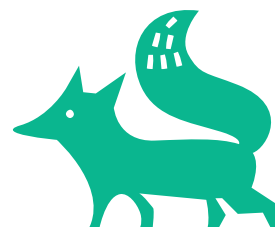
2022–2025

raisio

Sisällysluettelo

1. Johdanto	4
1.1 Väestö	5
1.2 Lapset, nuoret ja nuoret aikuiset iän mukaan	6
1.3 Käsitteitä, arvolähtökohtia, maakunnallisia ja valtakunnallisia suuntaviivoja	6
1.4 Hallituksen selonteko ja kotoutumislain uudistus	7
1.5 Raision kotouttamisohjelman linjauksia ja sisältöjä	8
2. Kotoutumispalvelut ja palvelurakenteet	9
2.1 Kotoutumista edistävän työn lähtökohtia	9
2.2 Kotoutumispalveluiden organisointi, koordinointi ja yhteistyöverkostot	9
2.2.1 Kotoutumispalvelut sosiaalitoimessa	9
2.2.2 Pakolaisten kuntaan muutto	10
2.2.3 Te-toimiston ja kunnan kotoutumissuunnitelmat	10
2.2.4 Alkuvaiheen terveystalvelut	11
2.2.5 Olkkarin Monineuvosta ohjausta matalalla kynnyksellä	11
2.2.6 Paperittomat	11
2.2.7 Kotoutumista edistävän työn moninaisuus ja yhteistyöverkostot	12
2.3 Uudet rakenteet ja lakiuudistukset	12
2.4 Kotoutumistyön ja –rakenteiden kehittämiskohteet	14
3. Työllisyys ja koulutus	16
3.1 Kotoutumista edistävä koulutus	16
3.2 Ammatillinen koulutus	16
3.3 Työelämä	17
3.4 Työelämä ja koulutus kehittämiskohteet	18

4. Lapset ja nuoret	19
4.1 Varhaiskasvatus	19
4.2 Perusopetus	20
4.3 Nuoriso-, kulttuuri- ja liikuntapalvelut ja seurojen toiminta	21
4.3.1 Lasten ja nuorten osallistuminen nuorisopalveluidentoimintaan	21
4.3.2 Lasten ja nuorten huomioiminen kirjastossa	21
4.3.3 Lasten ja nuorten huomioiminen liikuntapalveluissa	22
4.3.4 RaiHa	22
4.3.5 Raisio Futis	22
4.4 Ehjä ry	23
4.5 Lapset ja nuoret, kehittämiskohteet	23
5. Asuminen	25
5.1 Koti – avain kotoutumiseen	25
5.2 Asumisen haasteita	25
5.3 Asumisen kehittämiskohteet	26
6. Hyvät väestösuhteet ja osallisuus	27
6.1 Yhdenvertaisuus, vuorovaikutus, luottamus, osallisuus ja turvallisuus	27
6.2 Hyvien väestösuhteiden edistämisen osa-alueita ja keinoja	27
6.3 Kulttuuri ja kohtaamispaikat sillanrakentajana	28
6.4 Liikunta	28
6.5 Kolmas sektori	29
6.6 Hyvien väestösuhteiden ja osallisuuden kehittämiskohteet	29
7. Ohjelman seuranta ja arviointi	32
8. Työryhmien jäsenet	33

1. Johdanto

Kotouttamisohjelman tavoitteena on tuoda esille laajasti kunnan, valtion, yritysten ja järjestöjen nykyisiä toimintatapoja maahanmuuttajien kotoutumisen tukemisessa ja kehittämistarpeita. Muuttuvassa maailmassa on tarpeen luoda visioita tulevaisuuden näkymistä ja esittää erilaisia ratkaisumalleja.

Kotouttamisohjelman laadintaan on osallistunut laajasti kunnan toimijoita ja yhteistyökumppaneita kuten kolmannen sektorin toimijoita ja myös maahanmuuttajia laajassa maahanmuuttoasiain toimikunnassa ja työryhmissä. Liitteessä on kerrottu toimikunnan ja työryhmien jäsenet.

Maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyy joitakin keskeisiä muutoksia verrattuna nykytilanteeseen. Kotoutumislakia ollaan uudistamassa ja työvoimapalveluita siirtämässä kunnille. Lainsäädännöllisiä uudistuksia ollaan valmistelemaan ja niiden voimaan tulo ajoittunee vuoden 2024 loppuun tai 2025 alkuun. Sosiaali- ja terveystaloudellista koskeva uudistus siirtää sote-palvelut ja -henkilöstön hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta alkaen. Samaan aikaan työttömyyden kanssa alueella on kasvava työvoiman tarve, johon ei ole löytynyt ratkaisua. Kunnalta edellytetään myös valmiutta ja joustavuutta vastuunkantoon humanitaarisessa maahanmuutossa ja pakolaiskriiseissä.

Kunnan kotouttamisohjelma on lakisääteinen asiakirja, joka on mm. edellytyksenä pakolaisista maksettavien korvausten saamiseksi kunnalle. Kotouttamisohjelmassa kunta sitoutuu vastaanottamaan sovitun määrän Ely-keskuksen osoittamia pakolaisia. Sopimukset em. pakolaisten vastaanotosta tehdään jatkossakin kunnan ja Ely-keskuksen välillä.

Suomen maahanmuuton tilannekuvassa on tapahtunut merkittävä muutos vuoden 2022 helmikuun lopulta alkaen Ukrainan sodan seurauksena. Suomeen varaudutaan 50 000-80 000 ukrainalaispakolaisen vastaanottoon ja se heijastuu laajasti koko maahan, myös pienimpiin kuntiin. Ukrainalaisia on jo pitkään muuttanut Suomeen työn vuoksi ja erityisesti maaseudun kausityöntekijöistä suuri osa on tullut Ukrainasta. Ukrainalaisten pakolaisten sijoittuminen kuntiin ei enää perustu kuntien vapaaehtoiisiin sopimuksiin Ely-keskuksen ja kunnan välillä pakolaisten vastaanotosta. Tulijat voivat tulla suoraan ilmoittamatta ilman viisumia sukulaisten ja tuttavien luokse yksityisten ihmisten avustamana. Osa vastaanottokeskusten kirjoilla olevista tilapäistä suojelua hakeneista henkilöistä on sijoitettu vastaanottokeskusten vuokraamiin asuntoihin. Vuoden 2015 suuren turvapaikanhakijamäärän hoitamisessa ei valtion taholta täysin onnistuttu ja siitä on opittu. Kotoutumisen sujuvuus on ensiarvoisen tärkeää. Siinä kunnilla, hyvinvointialueilla ja valtion viranomaisilla on yhteinen vastuu.

1.1 Väestö

Vieraskielisten asukkaiden määrä kasvaa Raisiossa tasaisesti vuosittain. Raision koko väestö oli 24745, josta ruotsinkielisen väestön määrä oli 339 ja vieraskielisen väestön määrä oli 2434 henkilöä. Tilastossa väestö on jaoteltu äidinkielen mukaan 31.12.2021 tilanteessa.

Tilastosta on jätetty pois ne kieliryhmät, joita on vähemmän kuin 10 henkilöä (salausperuste).

Kieli	2018	2019	2020	2021
Suomi	21969	21735	21851	22037
Ruotsi	342	334	331	339
Vieraskieliset yht.	1867	1990	2222	2434
Albania	217	225	241	256
Arabia	86	102	133	143
Bosnia	201	210	213	217
Bulgaria	14	12	18	17
Englanti	49	53	55	62
Espanja	24	23	25	32
Italia	10	10		10
Kiina	30	29	31	34
Kurdi	125	127	147	169
Latvia		10	29	30
Liettua	21	24	31	35
Farsi, persia	78	87	89	90
Portugali	15	16	25	26
Puola	47	64	71	91
Ranska		10	13	11
Romania	24	52	61	78
Saksa	15	12	16	15
Serbokroatia	126	129	128	122
Slovakki		10	10	10
Somali	105	107	96	96
Tagalog, pilipino	15	17	22	25
Thai	45	44	43	43
Turkki	20	20	24	39
Ukraina	35	38	65	88
Unkari			11	
Venäjä	247	250	294	331
Vietnam	11	12	12	20
Viro, eesti	171	174	183	191
Muu kieli	25	26	26	24
Tuntematon	16	14	15	17

1.2 Lapset, nuoret ja nuoret aikuiset iän mukaan

Ikä, vuotta	suomi	ruotsi	Muu kieli	Kaikki kielet
0-6	1397	32	251	1680
7-12	1389	31	228	1648
13-15	702	18	103	823
16-18	689	12	89	790
19-24	1066	15	161	1242
25-	16794	231	1602	18627
Kaiikki	22037	339	2434	24810

1.3 Käsitteitä, arvolähtökohtia, maakunnallisia ja valtakunnallisia suuntaviivoja

Kotouttamisohjelma koskee kaikkia kunnassa asuvia vieraskielisiä sekä kantaväestöä.

Kotoutuminen on kaksisuuntainen, jossa tavoitteena on hyvät väestösuhteet ja rasismien vastustaminen.

- **Kotoutumisen käsite**

Kotoutuminen on maahanmuuttajan yksilöllinen prosessi, joka tapahtuu vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa ja jonka aikana maahanmuuttajan osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo yhteiskunnassa lisääntyvät. Kotoutuminen edellyttää maahanmuuttajan omaa aktiivisuutta, yhteiskunnan vastaanottavuutta sekä vastaanottavuuden kehittämistä viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyönä.

- **Yhdenvertaisuus**

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

- **Osallisuus**

Osallistuminen on yksi väylä osallisuuden kokemiseen. Mahdollisuus vaikuttaa omaa elämää koskeviin asioihin on olennainen osa yhteiskunnallista osallistumista ja kiinnittymistä yhteisöön.

- **Moninaisuus**

Moninaisuudella tarkoitetaan sitä, että jokaisella ihmisellä on lukemattomia ominaisuuksia, rooleja, moni meistä kuuluu eri ryhmiin. Kyseessä voi olla myös ns. sisäinen erilaisuus, johon vaikuttavat jokaisen omat taustat ja identiteettikysymykset. Yhteiskunnan moninaisuuteen kuuluvat kaikki vähemmistöryhmät. Ominaisuudet, taustat ja ryhmät saattavat liittyä esimerkiksi sukupuoleen, seksuaalisuuteen, sosioekonomiseen asemaan, ikään, fyysisiin ominaisuuksiin, vammaisuuteen, ulkonäköön, uskontoon, kieleen, kulttuurieroihin, etnisiin piirteisiin, poliittisiin näkemyksiin tai erilaisiin ideologioihin ja vakaumuksiin.

- **Oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin**

Perustuslain mukaan myös vähemmistöryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Samoin kotoutumislaki (1386/2010) määrittelee maahanmuuttajan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämisen osaksi kotoutumisen käsitettä.

Kotouttamisohjelman tavoitteena on edistää Raisioon asettuvien maahanmuuttajien onnistunutta kotoutumista, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa. Keskeistä on se, että Raisioon asettuvat maahanmuuttajat, riippumatta muuttosyystä, saavat tarvittavia tietoja, taitoja ja valmiuksia toimia tasavertaisina jäseninä yhteiskunnassa. Raision kotoutumistyössä huomioidaan sekä aikuiset että lapset ja nuoret sekä pyritään vastaamaan yksilöllisesti kotoutujien erilaisiin tarpeisiin ja elämäntilanteisiin.

Ohjelman lähtökohtana on se, että maahanmuuttajat ovat aktiivisia toimijoita, joilla on voimavaroja ja osaamista, mikä hyödyttää myös vastaanottavaa yhteiskuntaa. Hyvin kotoutuneet maahanmuuttajat ovat kunnalle ja laajemmin yhteiskunnalle voimavara.

Onnistuneeseen kotoutumiseen liittyy myös oikeus ylläpitää ja kehittää omaa äidinkieltä ja kulttuuria. Monipuolinen kielitaito ja kulttuurituntemus ovat voimavaroja paitsi yksilölle, myös yhteiskunnalle.

Ohjelma pyrkii myös edistämään moninaisuutta, hyviä väestösuhteita sekä ennaltaehkäisemään ja puuttumaan väestöryhmien välisiin konflikteihin ja rasismiin sen eri muodoissa.

1.4 Hallituksen selonteko ja kotoutumislain uudistus

Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee kotoutumisen edistämisestä annetun lain uudistusta. Valtioneuvoston selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista liittyy eduskunnan tarkastusvaliokunnan viime hallituskaudella laatimaan mietintöön, jonka mukaan kotoutumisen edistämistä tulee uudistaa. Selonteko esittää laajan kirjon uudistustoimia, joiden keskeinen tavoite on:

- Nopeuttaa maahanmuuttajien polkua työhön ja koulutukseen.
- Edistää maahanmuuttajien osallisuutta työelämässä ja laajemmin yhteiskunnassa.
- Tukea erityisesti maahanmuuttajanaisten ja siten koko perheen juurtumista Suomeen.
- Lisätä työelämän vastaanottavuutta ja ehkäistä yhteiskunnallista polarisaatiota.

Uuden kotoutumislain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2024 lopussa tai 2025 alussa samanaikaisesti työllisyyspalveluiden siirtoa kunnille koskevan sääntelyn kanssa. Kokonaisvastuu kotoutumisen edistämisen palveluiden järjestämisestä tulisi kunnille (pois lukien sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu). Kunnille tulisi tehtäväksi kotoutumislain mukaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, kotoutumissuunnitelman laatiminen sekä palveluihin ohjaaminen sekä työttömille työnhakijoille että muille maahanmuuttajille. Kunnille jäisi myös vastuu sopia Ely-keskuksen kanssa kansainvälistä suojelua saavien kuntapaikoista. Kevään 2022 aikana on käyty keskustelua kansainvälistä suojelua saavien vastaanoton alkuvaiheen tehtävien järjestämisvastuista kunnan ja hyvinvointialueen välillä. Kotoutumislain mukaiset tehtävät tulevat edellyttämään myös jatkossa tiivistä yhteistyötä kunnan eri toimialojen ja hyvinvointialueen kesken.

Lakiluonnoksesta nousee kysymyksiä mm. kunnissa laadittavien asiakaskohtaisten kotoutumissuunnitelmien laatimisesta, koska kotoutumissuunnitelmat on laadittu useimmissa kunnissa niin kuin Raisiossakin sosiaalipalveluissa. Sosiaalipalvelut puolestaan siirtyvät asiakastietojärjestelmineen hyvinvointialueelle. Aikataulullisesti kunnissa laadittavat kotoutumissuunnitelmat sopivat toteutettavaksi te-palveluiden siirron ajankohtaan. Toinen kysymyksiä herättävä seikka lakiluonnoksessa on velvoite järjestää tulijoille heti alussa kuukauden kestävä omakielinen alkuvaiheen yhteiskuntaorientaatio. Missään alueen kunnassa ei ole niin paljon äidinkieltään tiettyä ryhmää, että omakielistä orientaatiota pystyttäisiin järjestämään vaan järjestäminen edellyttää kuntien välistä yhteistyötä. Lakiluonnokseen saattaakin tulla muutoksia annettujen lausuntojen perusteella.

Samanaikaisesti kotouttamislain uudistuksen kanssa Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee nopealla aikataululla hallituksen esitystä (ns. mini-HE), jolla on tarkoitus säätää niistä välttämättömistä muutoksista, jotka on huomioitava hyvinvointialueiden sote-tehtävien järjestämisvastuun alkamisen vuoksi jo vuoden 2023 alusta. Mini-HE:llä on tarkoitus säätää hyvinvointialueille mm. oikeus hakea valtiolta korvauksia eräistä kotoutumislain 6 luvun mukaisista kustannuksista (erityisesti sote-tehtävien erityiskustannusten korvaukset sekä laskennalliset korvaukset, jotka jakautuvat kunnan ja hyvinvointialueen kesken). Lisäksi mini-HE:llä on tarkoitus säätää hyvinvointialueelle tehtäviä alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden lapsien perheryhmäkodeista ja asumisen tuesta, ml. 18–24-vuotiaille tarjottava tuki (kotoutumislain 27–28 §). Nykytilanteessa suurimmassa osassa kuntia perheryhmäkotien henkilöstö työskentelee kunnan sosiaalihuollossa. Uudistusta valmistellaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

1.5 Raison kotouttamisohjelman linjauksia ja sisältöjä

Raison kotouttamisohjelma noudattaa Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategian linjausta.

Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategian ydinajatus on työvoiman saannin turvaaminen, Varsinais-Suomen vetovoiman ja pitovoiman lisääminen ja maakunnassa jo asuvien maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen. Samalla on huolehdittava kansainvälistä suojelua saaneiden maahanmuuttajien oikeudesta kotoutumista edistäviin palveluihin.

Kotouttamisohjelmaa varten nykytilatietoa on kerätty ja sisältöjä työstetty teemakohtaisissa työryhmissä:

1. Kotoutumista edistävät palvelut (ohjaus, neuvonta, sosiaalityö) ja asuminen
2. Koulutus ja työ
3. Lapset, nuoret ja perheet osio käsitellään lasten ja nuorten hyvinvointiryhmässä
4. Hyvät väestösuhteet ja osallisuus

Raison kaupungin kotouttamispalvelut ovat pääasiassa kohdistuneet pakolaistaustaisiin maahanmuuttajiin. Pakolaisten vastaanottopalvelut on järjestetty 1990-luvun alusta alkaen aikuisten sosiaalipalveluissa. Sosiaalipalvelut on myös koordinoitunut kunnan eri toimialojen välistä maahanmuuttotyön yhdyshenkilöiden verkostoa järjestämällä yhteisiä kokouksia palveluiden kehittämiseksi. Vuoden 2023 alusta alkaen vastuu pakolaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä siirtyy hyvinvointialueelle

Kotouttamisohjelmaa laadittaessa otetaan huomioon vuoden 2023 alussa voimaan tuleva hyvinvointialue ja työnjako hyvinvointialueen ja kunnan välillä niin hyvin kuin se ohjelman valmisteluvaiheessa on mahdollista. Työ- ja elinkeinoministeriön kirjeessä kunnille 17.12.21 kuntia pyydetään varautumaan siihen, että hyvinvointialueiden käynnistyttyä myös kunnissa on riittävästi henkilöstöä kotoutumistyössä. Uuden kotoutumislain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2024 lopussa samaan aikaan, kun te-palvelut siirtyvät kunnille. Lakien sisällöt ovat vielä tarkentumatta ja niiden voimaantulon ja hyvinvointialueiden aloittamisen väliin jää noin 2 vuoden väliaika.

Koska kunnalla on keskeinen tehtävä kotoutumisen edistämisessä, tarvitaan jatkossa kuntaan vastuutaho, joka suunnittelee, koordinoi ja toteuttaa kunnan kotoutumistyötä. Kunnan kotoutumistyön kohderyhmää olisivat laaja-alaisesti kotoutumiseen tukea tarvitsevat tulositystä riippumatta.

Kunnan tehtävissä korostuu kotoutumisen koordinaatio ja eri tahojen yhteistyön vahvistaminen ja ylläpitäminen. Kunnan ja hyvinvointialueen tiivis ja sujuva yhteistyö on uudistuksen onnistumisen kannalta keskeistä. Työnjako on osin kuitenkin vielä avoin ja tarkentuu, kun lainsäädäntötyö ja suunnittelutyö valtakunnallisesti ja myös paikallistasolla edistyy.

2. Kotoutumisen palvelut ja palvelurakenteet

2.1 Kotoutumista edistävän työn lähtökohtia

Kotoutuminen uuteen yhteiskuntaan on monivaiheinen ja moniulotteinen prosessi, johon vaikuttaa niin kotoutujan omat lähtökohdat ja voimavarat kuin yhteiskunnan vastaanottavaisuus, palvelut, ilmapiiri ja asenteet. Raision kotoutumista edistävä työ pyrkii kohtaamaan eri elämäntilanteissa olevat kotoutujat yksilöllisesti ja tarjoamaan valmiuksia kotoutua ja osallistua yhteiskuntaan ja paikallisyhteisöön. Keskeisiä elämänalueita ovat koulutus, työ, asiointivalmiudet, kielitaidon vahvistaminen, perhe ja lastenkasvatus sekä sosiaaliset suhteet ja yhteiskunnallinen osallistuminen. Maahanmuuttajan äidinkieli ja muu kielitaito, kulttuuri, mahdollinen aikaisempi ammatillinen osaaminen ja taidot ovat perusta, jolle uudessa yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja rakennetaan.

Kotoutumista edistävät palvelut (jatkossa kotoutumispalvelut tai -työ) viittaavat erillisiin toimenpiteisiin ja palveluihin, jotka tukevat kotoutumista. Kotoutumista tukeva työote on tärkeä huomioida laajasti muissakin julkisissa palveluissa.

Lainsäädännöllisesti kotoutumistyötä säätelee laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) sekä palvelualakohtaisesti eri lait esim. sosiaalihuoltolaki. Kotoutumislain uudistustyö on käynnissä ja uusi laki tulee voimaan vuoden 2024 lopussa tai 2025 alussa. Uusi laki ja tulevat organisaatiomuutokset kuten hyvinvointialueiden perustaminen tulevat huomattavasti vaikuttamaan kotoutumistyön rakenteisiin. Seuraavassa 2.2. luvussa on kuvattu nykytilannetta vuonna 2022.

2.2 Kotoutumispalveluiden organisointi, koordinointi ja yhteistyöverkostot

2.2.1 Kotoutumispalvelut sosiaalitoimessa

Raisiossa kotoutumista edistäviä sosiaalipalveluita järjestää ja koordinoi perhe- ja aikuissosiaalityön maahanmuuttajatyön tiimi. Tiimiin kuuluu kaksi sosiaalityöntekijää ja sosiaaliohjaaja. Asiakkaat ovat pääasiassa pakolaistaustaisia, mutta myös muita sosiaalityön tukea tarvitsevia maahanmuuttajia. Asiakuuden kesto on joustava, yleensä vähintään kolme vuotta oleskeluluvan saamisesta.

Tiimin työskentelyssä huomioidaan koko perhe, myös lasten ja nuorten tarpeet. Työskentelyyn kuuluu palvelutarpeen arviointi, kotoutumissuunnitelman laadinta, ohjausta ja neuvontaa ja tarpeen mukaan esim. perhetyötä tai tukihenkilöpalveluita sekä taloudellista tukea. Taloudellinen tuki toteutetaan täydentävänä toimeentulotukena kaikille kuntalaisille yhteisten linjausten mukaan.

Palveluiden toteuttamisessa tiimi tekee tiivistä yhteistyötä mm. TE-palveluiden, kolmannen sektorin sekä kunnan eri toimijoiden kanssa. Turun kriisikeskuksen kanssa Raisiolla on monivuotinen yhteistyö psyykkisen tuen järjestämisessä. Aikuisasiakkaat, joilla on traumaattinen tausta, stressiä ja ahdistuneisuutta, ohjataan saamaan keskusteluapua Turun kriisikeskuksessa. Lasten asioissa yhteistyötä tehdään neuvoloiden, koulujen, varhaiskasvatuksen, nuorisotoimen ja harrastusseurojen kanssa. Myös laadukkaat tulkkipalvelut ovat keskeisiä. Turun seudulla tulkkien saatavuus on hyvä (mm. Raision tulkkipalvelu ja Monetra Oy). Työskentelyssä hyödynnetään myös erikielisiä oppaita ja esitteitä.

Asiakastyötä toteutetaan yksilö- ja perhekohtaisesti sekä ryhmämuotoisesti. Tiimi järjestää perheiden kohtaamispaikka Satelliitissa ryhmätoimintaa (v. 2021-22 monikulttuurisia toiminnallisia aamuja kerran viikossa yhteistyössä Sateenkaarikoto ry:n kanssa). Yhteistyössä Raisio-opiston kanssa toteutetaan suomen kielen opetusta, jonka aikana lasten hoito on järjestetty.

Maahanmuuttajatyön tiimi on aktiivinen myös maahanmuuttajatyön koordinaatio- ja tiedotustehtävissä, mm. kunnan eri toimialojen maahanmuuttajatyön yhdyshenkilöverkoston vetäjänä.

2.2.2 Pakolaisten kuntaan muutto

Raisioon muuttaa pakolaisia vastaanottokeskuksista myönteisen oleskelulupapäätöksen saatuaan, muista kunnista ja perheen yhdistämisen kautta. Suomi vastaanottaa pakolaisia myös kiintiöpakolaisjärjestelmän kautta. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa on sovittu vuodelle 2022 1500 hengen pakolaiskiintiö. Kiintiöön kuuluu mm. afgaaneja, kongolaisia ja syyrialaisia. Päätökseen sisältyy enintään 450 henkilön lisäksi kiintiö Iranista vastaanotettaville afgaaneille. Työ- ja elinkeinoministeriö on esittänyt Varsinais-Suomeen sijoitettavaksi vuonna 2022 yhteensä 58 kiintiöpakolaista. Ely-keskus on ehdottanut näistä yhden perheen vastaanottamista Raisioon. Raision kaupunginhallitus hyväksyi Ely-keskuksen ehdotuksen kokouksessaan 14.3.22.

Aikaisempina vuosina Raisio on vastaanottanut myös alaikäisenä ilman huoltajaa tulleita nuoria. Nämä nuoret ovat oikeutettuja jälkihuollon palveluihin 25-ikävuoteen asti. Tukipalvelut on hankittu ostopalveluna Erityishuoltojärjestöjen liitto Ehjä ry:ltä.

Kunta saa valtiolta korvauksen kuntaan asettautuneiden pakolaisten palveluiden järjestämiseen (esim. sosiaali- ja terveystyöt, varhaiskasvatus, toimeentulotuki ja tulkkipalvelut). Korvaus on kolmen vuoden ajalta siitä laskien, kun henkilö on saanut oleskeluluvan, kiintiöpakolaisten osalta neljän vuoden ajalta. Sairaudesta tai muusta syystä aiheutuneet suuret sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset korvataan 10 vuoden ajalta. Tulkkipalveluiden korvaamisessa ei ole aikarajaa.

Ukrainan sota on aiheuttanut uuden laajamittaisen pakolaisaallon, joka koskettaa myös Suomea. Laajamittaisen maahantulon koordinoimisessa maahanmuuttovirastolla on keskeinen rooli, minkä lisäksi kuntien kumppanuus ja valmius osallistua vastaanottoon on keskeinen. Ukrainan pakolaiset saavat tilapäistä suojelua, mikä oikeuttaa vastaanottopalveluihin sekä työnteko- ja opiskeluoikeuteen. Ukrainan pakolaisista valtaosa asuu yksityismajoitettuna mm. tuttavaperheissä ja maataloilla, jotka ovat tarjonneet kausityötä ukrainalaisille. Maahanmuuttovirasto on myös kehittämässä uudenlaista kuntamallia, jossa kunta tarjoaa majoitusta ja sopimuksen mukaan myös vastaanottopalveluita ja valtio korvaa aiheutuneet kulut. Myös Raisiossa asuu Ukrainasta paenneita yksityismajoitettuna sekä Raision vuokra-asuntojen asunnoissa maahanmuuttoviraston toimeksiannon perusteella. Ukrainasta paenneet eivät ole kuitenkaan kunnassa rekisteröityneitä vaan heidän "kotikuntansa" on vastaanottokeskus.

2.2.3 Te-toimiston ja kunnan kotoutumissuunnitelmat

Työikäisille työttömille maahanmuuttajille tehdään te-palveluissa alkukartoitus sekä kotoutumissuunnitelma. Kotoutumisajan palvelut sijoittuvat tällä hetkellä Turun te-toimistoon. Kotoutumissuunnitelmassa voidaan sopia osallistumisesta esimerkiksi työvoimapolitiittiseen kotoutumiskoulutukseen, omaehtoiseen koulutukseen tai työkokeiluun. Tämän rinnalla Raision maahanmuuttajatyön tiimin asiakkaille laaditaan kotoutumista edistävä suunnitelma, jossa huomioidaan laajasti henkilön ja perheen palvelutarpeet (psykososiaalinen tuki, vanhemmuus, varhaiskasvatus, koulu, harrastuksiin ohjaus, tuki arjen asioiden hoitamiseen jne.). Kunnan maahanmuuttajatyöllä on erityinen vastuu työvoiman ulkopuolella olevien kotona lastaan hoitavien ja eläkeläisten kotoutumisen edistämisestä. Heidän kohdallaan suunnitelmaan sisältyy yleensä ohjaus avoimeen kohtaamispaikka Satelliittiin sekä Raisio-opiston suomen kurssille, jonka aikana lastenhoito on järjestetty.

2.2.4 Alkuvaiheen terveyspalvelut

Sosiaalitoimen maahanmuuttajatyön tiimin rinnalla Raision terveystakeskuksella on keskeinen rooli uusien kuntaan saapuvien maahanmuuttajien vastaanotossa. Terveystakeskus vastaa uusien asiakkaiden terveystarkastuksesta sekä terveystneuvonnasta. Suurin asiakasryhmä ovat pakolaistaustaiset henkilöt, mutta lisäksi asiakkaana on myös työperäisiä maahanmuuttajia. Haasteita on esim. Meyerin telakan alihankkijoiden työntekijöiden hoito-oikeuteen liittyen.

Terveystakeskuksessa on nimetty sairaanhoitaja, jonka työajasta yksi päivä viikossa on osoitettu maahanmuuttajatyön tehtäviin. Työmäärä kuitenkin vaihtelee ja tarpeen mukaan tehtäviin käytetään enemmän työaikaa. Lisäksi terveystakeskuksessa on nimetty toinen sairaanhoitaja, joka tarpeen mukaan sijaistaa vastuusairaanhoitajaa. Potilaat ovat antaneet hyvää palautetta siitä, että on nimetty työntekijä, jonka puoleen voi kääntyä. Näin myös työntekijälle potilaat tulevat tutuksi, mikä osaltaan helpottaa sekä yhteydenpitoa että hoidon toteutusta ja seurantaa. Esimerkiksi hoidon jatkuvuuden varmistaminen on tärkeää. Potilaan eivät välttämättä aina ymmärrä annettuja ohjeita, jatkotutkimukset jäävät tekemättä joko ymmärtämisen vajavuuden takia tai siitä syystä, ettei potilas pysty kieliongelmiensä takia varaamaan aikoja tutkimuksiin.

Maahanmuuttajatyön vastuusairaanhoitajalle on muodostunut myös hyvät yhteydet kaupungin eri toimialojen yhdyshenkilöihin (koulut, päivähoito, sosiaalitoimi, neuvolat). Myös yhteistyötä sosiaalitoimen maahanmuuttajatyön tiimin kanssa on viime vuosina pyritty tiivistämään.

2.2.5 Olkkarin Monineuvosta ohjausta matalalla kynnyksellä

Olkkari on asiointi- ja kohtauspaikka kaikille raisiolaisille, jossa tarjolla on matalalla kynnyksellä ohjausta ja neuvontaa sekä avointa toimintaa. Monineuvo on osa Olkkarin palvelua. Palvelu suuntautuu kaikille kunnassa asuville vieraskielisille riippumatta tulostyystä. Ohjausta tarjotaan suomeksi, venäjäksi, englanniksi, somaliksi, kurdiksi ja arabiaksi. Kielivalikoimaa laajennetaan mahdollisesti vuoden 2022 aikana. Monineuvossa työskentelee koordinaattori, joka tekee myös asiakastyötä. Lisäksi Olkkarin Monineuvossa on ostopalveluna eri kielisiä neuvoja.

Monineuvo on osa maakunnallista Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) käynnistämää ja rahoittamaa hanketta, jossa kehitetään matalan kynnyksen neuvonta- ja ohjauspalveluita maahanmuuttajille. Raision osahanke käynnistyi syksyllä 2021 ja nykyinen rahoitus on elokuuhun 2022 asti. TEM on myöntänyt jatkorahoituksen toiminnan juurruttamiseen elokuun 2023 loppuun asti. Toiminta tulee vakinaistaa osaksi kunnan kotouttamis- ja ohjauspalveluita syyskuun 2023 alusta alkaen.

2.2.6 Paperittomat

Paperittomaksi kutsutaan henkilöä, joka elää Suomessa vailla laillista oleskeluoikeutta. Paperittomaksi voi päätyä esim. kielteisen turvapaikkapäätöksen jälkeen, jos henkilö jää maahan, koska katsoo, ettei voi turvallisesti palata kotimaahansa. Raision maahanmuuttajatyössä paperittomia kohdataan harvoin. Monet paperittomat pelkäävät viranomaisten puoleen kääntymistä.

Paperittomilla on oikeus kunnassa kiireelliseen terveydenhuoltoon ja lapsilla on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Kiireellisenä sosiaalipalveluna voidaan tarjota mm. hätämajoitusta, neuvontaa ja ohjausta. Kustannuksiin kunta saa valtion tukea. Paperiton voi myös saada kelasta tukea välttämättömiin ruokamenoihin. Lisäksi Turun seudulla mm. Turun valkonauha ry tarjoaa tukea ja palveluohjausta paperittomille.

2.2.7 Kotoutumista edistävän työn moninaisuus ja yhteistyöverkostot

Kotoutuja-asiakkaita kohdataan monilla kunnan toimialoilla ja onnistunut kotoutuminen edellyttää hyvää yhteistyötä eri toimialojen välillä. Verkostoituminen, tiedonvaihto ja yhdessä kehittäminen ovat keskeisiä. Raisioon perustettiin keväällä 2021 laajapohjainen maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuusasioiden toimikunta. Toimikunnassa on edustettuna kunnan eri toimialoja sekä Ely-keskus, te-toimisto, maahanmuuttajakouluttajia, Raision yrittäjät, SAK, kolmannen sektorin toimijoita, Raision seurakunta sekä aktiivisia, raisiolaisia maahanmuuttajia. Toimikunnan tehtävänä on edistää eri tahojen välistä yhteistyötä, vuoropuhelua sekä linjata Raision kotouttamisohjelmaa ja seurata sen toteutumista.

Toimikunnan rinnalle perustettiin syksyllä 2021 kunnan eri toimialojen välinen yhdyshenkilöverkosto ns. operatiivinen ryhmä. Ajatuksena on, että eri toimialoilla on nimetyt maahanmuuttajatyön yhteyshenkilöt, jotta yhteistyö ja tiedonvaihto olisi sujuvaa toimialojen välillä ja toimialojen sisällä. Verkostossa on mukana sosiaalitoimiston maahanmuuttajatyön tiimi, joka toimii verkoston vetäjänä, perhe- ja sosiaalipalvelut, terveyskeskus, äitiys- ja lastenneuvola, varhaiskasvatus, perusopetus ja oppilashuolto, kirjasto, työllisyyspalvelut ja nuorisotoimi.

Muita yhteistyöfoorumeita, joissa Raision kotoutumistyö on aktiivinen:

- Työ- ja elinkeinoministeriön kotoutumisen kumppanuusohjelma: valtakunnallinen verkosto, joka edistää yhteiskunnan vastaanottavuutta ja kotoutumista ja tuo alan ammattilaisia yhteen.
- Varsinais-Suomen ely-keskuksen koordinoima pakolaisia vastaanottavien kuntien verkosto.
- Turun seudun maahanmuutto- ja kotoutumistyön toimijoiden verkosto Moniku
- Turun lähikuntien maahanmuuttajatyön sosiaalityöntekijöiden ja -ohjaajien yhteistyöverkosto
- Erityishuoltojärjestöjen liitto Ehjä ry:n ohjausryhmä ja avoin kohtaamispaikka Satelliitin ohjausryhmä

2.3 Uudet rakenteet ja lakiuudistukset

Lait kotoutumisen edistämisestä ja julkisista työvoimapalveluista ovat valmisteilla ja tulevat voimaan vuoden 2024 lopulla tai 2025 alussa. Sosiaali- ja terveystieteiden siirtyminen hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta alkaen ja te-palveluiden siirtyminen kuntaan vuoden 2024 lopussa vaikuttavat oleellisesti myös kotoutumispalveluiden järjestämiseen. Te-palveluiden uudistuksen voimaan tulon saakka, työvoimaan kuuluvien maahanmuuttaja-asiakkaiden kotoutumisaikaiset palvelut järjestetään Turun te-toimistossa.

Kotoutumislain uudistuksessa korostetaan kuntien kokonaisvastuuta kotoutumisen edistämisessä. Kuntien tehtävänä on jatkossa kokonaisvastuu ja koordinaatio kotoutumisesta, edelleen sopimus pakolaisten vastaanotosta Ely-keskuksen kanssa, kotoutujan palvelutarpeen arvio ja kotoutumissuunnitelma, ohjaus ja neuvonta ja mm. monikielisen yhteistyökuntaorientaation toteuttaminen. Kunnan tulee määritellä kotoutumishjelmassa kotoutumista edistävien palvelujen tarjonta.

Hyvinvointialue vastaa puolestaan sote-palveluista ja siitä, että palveluiden toteutuksessa huomioidaan myös maahanmuuttajien tarpeet. Sote-palveluiden vastuulle osoitetaan myös pakolaisten alkuvaiheen kotoutumiseen liittyviä tehtäviä. Lisäksi hyvinvointialueet vastaavat alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten tuesta ja asumisen järjestämisestä.

Myös rahoitusjärjestelmään tulee muutoksia. Pakolaisten vastaanoton laskennalliset valtionkorvaukset jakautuvat jatkossa kunnan ja hyvinvointialueen kesken. Työ- ja elinkeinoministeriön esityksen mukaan alle 7-vuotiaiden laskennallisista korvauksista 95% ohjataan kunnille, 5 % hyvinvointialueelle ja yli 7-vuotiaiden korvauksista 70% kuntaan, 30% hyvinvointialueelle. Korvaus on alle kouluikäisistä 6845 €/v. ja yli 7-vuotiaista 2300 €/v. 3-4 vuoden ajan (v. 2022).

Raisiossa kotoutumistyön organisaatiomuutosta valmisteleva työryhmä aloitti työnsä maaliskuun alussa. Työryhmässä on sosiaalitoimen, työllisyyspalveluiden, kaupunkikehityksen sekä sivistystoimen edustus. Lisäksi Varsinais-Suomen kuntien välinen yhdyspintatyöryhmä suunnittelee kuntien ja hyvinvointialueen välistä työnjakoa.

Nykyinen kunnan kotoutumistyön vastuutaho, maahanmuuttotyön tiimi, on Raisiossa osa sosiaalipalveluita ja henkilöstöstä toinen sosiaalityöntekijä ja ohjaaja siirtyvät hyvinvointialueelle.

Koska kunnalla on keskeinen tehtävä kotoutumisen edistämisessä, tarvitaan jatkossa kuntaan vastuutaho, joka suunnittelee, koordinoi ja toteuttaa kunnan kotoutumistyötä sekä asettautumispalveluita. Asettautumissella viitataan erityisesti työn ja opiskelun vuoksi muuttaneisiin. Kunnan maahanmuuttajatyön kohderyhmää olisivat siis laaja-alaisesti kotoutumiseen ja asettautumiseen tukea tarvitsevat riippumatta tulosest.

Seuraavassa on luettelo Raision kaupungin tulevista tehtävistä maahanmuuttaja- ja kotoutumistyössä. Näistä osa toteutuu jo vuonna 2023 ja kokonaisuudessaan vuoden 2025 alusta työvoimapolkujen ja kotoutumislakiuudistuksen voimaantulon jälkeen:

- Koordinaatio- ja yhteistyötehtäviä, palveluiden yhteensovittamista, kunnan eri toimialojen välisen yhteistyön edistämistä sekä yhteistyötä hyvinvointialueen, te-palveluiden sekä 3.sektorin kanssa.
- Kotoutumista ja asettautumista edistävää asiakastyötä kuten alkukartoituksia, yhteistyössä hyvinvointialueen ja työllisyyspalveluiden kanssa laadittavia kotoutumissuunnitelmia ja alkuaikaisen perehdytystä, ohjausta ja neuvontaa.
- Monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestämistä yhteistyössä muiden kuntien ja oppilaitosten ym. kanssa
- Kotiäidille ja -isille, eläkeläisille ja muille työvoiman ulkopuolella oleville kotoutumistoimintojen järjestämistä, joista esimerkkinä ovat ryhmätoiminnot yhdessä avoin kohtaamispaikka Satelliitin ja Raisio-opiston kanssa.
- Matalan kynnyksen avoin ohjaus ja neuvonta kaikille vieraskielisille esimerkiksi Olkkarin Monineuvossa.
- Kotoutumiskoulutus ja kielitestausta
- Kotoutumisen asiantuntijajäsenenä toimiminen kunnassa.
- Hyvien väestösuhteiden edistäminen, joihin kuuluu tiedotus, koulutus, tapahtumat ym.

Raision kaupungissa maahanmuuttajatyöhön tarvittavan henkilöstön määrää kartoitetaan vuoden 2022 aikana. Suunnittelu-, koordinaatio- ja tiedotustehtäviin tarvitaan koordinaattori, minkä lisäksi resursoinnissa on huomioitava myös asiakastyön tehtävät. Olkkarissa toteutettava matalan kynnyksen ohjaus ja neuvonta Monineuvo on tarkoituksenmukaista siirtää kaupungin maahanmuuttajapalveluihin, vaikka toiminta edelleen muutoin toteutettaisiin pääasiassa Olkkarissa. Olkkari tulee siirtymään hyvinvointialueen sote-palveluihin.

Kaupungin maahanmuuttajapalvelut sijoitetaan osaksi kaupunkikehityspalveluiden vastuualueetta. Yksikön suunnittelussa on tärkeää huomioida, että kotoutumista edistävä työ on luonteeltaan poikkihallinnollista ja yhteistyö kunnan eri toimialojen kuten kaupunkikehitys-, työllisyys-, sivistys- ja kulttuuri-, nuoriso- ja vapaa-ajanpalveluiden kanssa on keskeistä samoin kuin hyvinvointialueen, te-palveluiden ja 3. sektorin kanssa. Myös seutuyhteistyötä kehitetään mm. Naantalissa.

2.4 Kotoutumistyön ja –rakenteiden kehittämiskohteet

1. Raision maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuusustyön yhteistyörakenteiden vakiinnuttaminen ja kehittäminen

Vakiinnutetaan ja kehitetään yhteistyöverkostoja:

- maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuusasioiden toimikunta
- kunnan eri toimialojen maahanmuuttajatyön yhdyshenkilöiden yhteistyöverkosto
- aktiivinen osallistuminen myös valtakunnallisiin, maakunnallisiin sekä lähialueen kuntien ja muiden sidosryhmien yhteistyöverkostoihin

Kotoutumispalveluiden kehittämisessä tulee huomioida maahan muuttaneiden oman osaamisen, tietojen ja taitojen hyödyntäminen.

Vastuutaho: kaupungin maahanmuuttajapalvelut.

2. Maahanmuuttajatyön organisointi vuoden 2023 alusta

Kaupungin maahanmuuttajapalvelut sijoitetaan kaupunkikehityspalveluihin osaksi työllisyyspalveluita. Nykyisestä maahanmuuttajatyön tiimistä toinen sosiaalityöntekijä siirtyy maahanmuuttajatyön koordinaattorin tehtäviin. Monineuvon hankekoordinaattori siirtyy niin ikään kaupungin maahanmuuttajapalveluihin. Lisäksi ehdotetaan, että yhteistyössä Naantalin kanssa perustetaan uusi maahanmuuttajatyön vakanssi, jossa työntekijän työpano jakautuu Raision ja Naantalin kesken (50%/50%).

Uusien organisaatorakenteiden suunnittelussa tehdään yhteistyötä kaupungin eri hallintokuntien kesken huomioiden valtakunnalliset ja seutukunnalliset linjaukset. Synergiaa on saatavissa esimerkiksi perustettavan hyvinvointikoordinaattorin tehtävänkuvan kesken. Yhteistyötä tehdään myös muiden kuntien kanssa sekä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen maahanmuuton ja kotoutumisen yhdyspintatyöryhmässä.

Vastuutaho: Valmistelu- ja suunnittelutyö kaupunkikehitys- sekä perhe- ja sosiaalipalveluissa yhteistyössä keskeisten tahojen kanssa. Päätöksenteko kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa sekä kaupunkikehitysjaostossa.

3. Olkkarin Monineuvon vakinaistaminen osaksi kunnan maahanmuuttajapalveluita

Kotoutumislain uudistuksessa korostetaan matalan kynnyksen avoimen neuvonnan ja ohjauksen roolia kaikille vieraskielisille. Olkkarin Monineuvon vakinaistaminen tulee valmistella vuoden 2022-23 aikana ennen elokuussa 2023 tapahtuvaa hankerahoituksen päättymistä.

Vastuutahona Monineuvon koordinaattori, joka valmistelee yhdessä kaupungin maahanmuuttajapalveluiden kanssa esityksen kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle.

4. Humanitaarinen maahanmuutto ja kuntapaikkojen tarjoaminen

Ely-keskuksen sijoittamat pakolaiset voivat olla kiintiöpakolaisia tai muita haavoittuvia ryhmiä, kuten alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleita nuoria. Jälkimmäisille Raisiossa on vakiintuneet tukimuodot, ennen muuta Ehjä ry:n tuottamat tukipalvelut. Raision kaupunki solmii vastaanottosopimuksen Varsinais-Suomen Ely:n kanssa kuntapaikkojen tarjoamisesta pakolaisille. Vuonna 2022 Raisio on päättänyt vastaanottaa yhden kiintiöpakolaisperheen Ely:n esityksen mukaisesti. On tärkeää, että Raisio osallistuu yhteiseen vastuunkantoon ja on mukana aktiivisena jäsenenä ELY-keskuksen ja kuntien yhteistyöverkostossa.

Vastuutahona on vuoden 2023 alusta alkaen Raision kaupungin maahanmuuttajapalvelut, jotka valmistelevat esityksen kaupunginhallitukselle kuultuaan tarvittaessa mm. varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimijoita.

5. Osaamisen ja työtapojen kehittäminen

Maahanmuuttajapalvelut tiedottavat aktiivisesti saatavilla olevista koulutuksista ja järjestävät omia koulutuksia Raision henkilöstölle.

Työntekijöiden osaamista kehitetään osallistumalla aktiivisesti alan verkostoihin ja ylläpitämällä Raision omia yhteistyörakenteita.

Vastuutahona kaupungin maahanmuuttajapalvelut.

6. Perheiden, vanhemmuuden ja lasten tukeminen

Kunnan kotoutumis- ja asettautumistyössä kehitetään perheiden ja lasten kotoutumista edistävää työskentelyä yhteistyössä varhaiskasvatuksen, koulujen ja kolmannen sektorin sekä hyvinvointialueen sosiaalipalveluiden, terveydenhoidon, neuvoloiden kanssa. Keskeistä on vanhemmuuden tukeminen, ohjaus vanhemmille mm. lapsen kielen kehitykseen liittyen, lasten ja koko perheen ohjaus harrastuksiin sekä lasten koulunkäynnin tukeminen.

Koordinoiva vastuu kaupungin maahanmuuttajapalveluilla ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi mukana laajasti kaupungin toimialoja sekä yhteistyö 3. sektorin ja hyvinvointialueen kanssa.

7. Erityisen tuen järjestäminen haavoittuville ryhmille

Raision kaupungilla ja Mieli ry:n Turun kriisikeskuksella on sopimus tuesta traumatisoiduille pakolaisille. Kriisikeskuksessa voidaan tarjota keskusteluapua ja mahdollisia muita tukimuotoja matalalla kynnyksellä. Jatkossa hyvinvointialue solmii Mieli ry:n kanssa sopimuksen palveluiden järjestämisestä.

Ohjataan haavoittuvia ryhmiä hyvinvointialueen sosiaalipalveluiden piiriin esimerkiksi perhetyöhön ja tukihenkilöpalveluihin ja tehdään tarvittaessa yhteistyötä palveluiden järjestämisessä. Hyödynnetään sekä suomenkielisiä että asiakkaan omankielisiä palveluita.

Ohjataan ikäänntyneitä henkilöitä kunnan, hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin tarjoamiin ikäihmisten palveluihin ja huomioidaan vieraskielisten ikäihmisten tarpeet em. palveluissa.

Selvitetään keinoja yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa tukea traumatisoituneita lapsia esimerkiksi varhaiskasvatukseen integroitua ryhmätoimintaa ja perheohjausta.

Vastuutahot: hyvinvointialueen maahanmuuttajatyö yhteistyössä Raision maahanmuuttajapalveluiden kanssa.

8. Kotoutumisen edistäminen työvoiman ulkopuolella oleville henkilöille

Kehitetään ryhmätoimintoja lastaan kotona hoitaville, iäkkäille ja muille, jotka eivät ole kokopäiväisessä työssä ja opiskelussa. Tarjotaan suomen kielen opetusta, jonka aikana on järjestetty lasten hoito sekä toiminnallisia ryhmiä. Toimintaa järjestetään yhteistyössä Raisio-opiston, avoin kohtaamispaikka Satelliitin, kolmannen sektorin kanssa ja maahanmuuttajapalveluiden kanssa.

Vastuutahot: kaupungin maahanmuuttajapalvelut sekä yhteistyöverkosto.

3. Työllisyys ja koulutus

3.1 Kotoutumista edistävä koulutus

Kotoutumiskoulutus keskittyy maahantulijan suomen kielen ja yhteiskuntatiedon kartuttamiseen. Koulutus on työvoimapolitiittista ja sitä järjestetään te-toimistojen kautta työkäisille, työttömille maahanmuuttajille. Koulutuksia pitää kehittää tehokkaammiksi ja ehkä pidemmiksikin, että saavutettavalla kielitaidolla selviytyy työelämässä ja jatko-opinnoissa.

Suomen kielen- ja yhteiskuntatiedon koulutusten järjestäminen siirtyy te-palveluiden siirron mukana kuntien vastuulle 2024 lopussa. Kunnat voivat koulutuksia hankkiessaan tehdä yhteistyötä ja huolehtia jatko-opinnoissa ja työelämässä vaadittavan kielitaidon kartuttamisesta.

Varsinkin nuorille oppivelvollisuuden ylittäneille maahanmuuttajille järjestetään tällä hetkellä peruskouluopintoja Turun ammatti-instituutissa ja Turun kristillisellä opistolla.

Työvoiman ulkopuolella oleville aikuisille maahanmuuttajille on järjestetty Raisio-opiston ja sosiaalitoimen maahanmuuttajatyön tiimin yhteistyönä suomen kielen kurssi, jossa opetusta tarjotaan kahtena aamupäivänä viikossa.

Maahanmuuttaja voi kotoutumiskoulutuksen tai peruskouluopintojen jälkeen jatkaa tutkintoon valmentavaan opetukseen (TUVA). TUVA-koulutus antaa valmiuksia ja ohjauksellista tukea, jotta opiskelija voi siirtyä lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen. TUVA-koulutusta järjestetään Turun iltalukiassa, Turun ammatti-instituutissa sekä Turun kristillisessä opistossa.

3.2 Ammatillinen koulutus

Raision seudun koulutuskuntayhtymä **Rasekolla** on pitkä kokemus vieraskielisten opiskelijoiden kouluttamisessa. Opiskelijoiden yksilölliset taustat ja valmiudet huomioidaan opintojen suunnittelussa ja ohjauksessa. Opinto-ohjaajat ja opettajat ohjaavat opintoihin liittyvien valintojen teossa ja opintojen etenemiseen liittyvissä pulmissa. Tietoa, tukea ja ohjausta koulutuksen ja ammatin valintaan sekä työpaikan hakemiseen saa opinto-ohjaajilta, opettajilta ja Joustavasti työhön -hankkeen työntekijöiltä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa Joustavasti työhön -hankkeessa (1.8.2021-30.6.2023) luodaan matalan kynnyksen ohjauspalveluita ja uudenlaista alueellista toimintamallia yhteistyössä työllisyyspalveluiden, työpajojen, etsivän nuorisotyön, vapaan sivistystyön, yhdistysten ja yritysten kanssa. Kohderyhmänä ovat jatkuvassa oppimisessa aliedustetut ryhmät, joista yhtenä erityisenä kohderyhmänä maahanmuuttajat. Jatkuvan haun kautta voi hakea Rasekon ammatilliseen koulutukseen ja tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA) joustavasti ympäri vuoden ositteessa www.raseko.fi.

Vieraile Rasekossa videon avulla: <https://www.youtube.com/watch?v=wuHCZnIpdY>

Turun Aikuiskoulutuskeskus (AKK) on suuri pääasiassa aikuisopiskelijoille, alan vaihtajille ja lyhyitä opintokokonaisuuksia ja täydennyskoulutusta suorittaville tarjoava oppilaitos. Opinnoista 50 % tapahtuu oppilaitostympäristössä ja 50 % työpaikoilla. Opiskeltavia aloja on kymmeniä. Aikuiskoulutuskeskuksella on laaja yritysverkosto ammattialoittain.

Turun AKK on aloittanut kuluvana vuonna lähihoitajakoulutuksen, jolla vastataan alueen kasvavaan hoiva-alan työvoimapulaan.

Ukrainalaisten pakolaisten koulutustarpeiden kartoittaminen käynnistyi keväällä 2022 nopeasti Venäjän hyökättyä Ukrainaan. AKK on rekrytoinut ukrainalaisen opettajan 2.5. alkaen edistämään ukrainalaisten koulutautumista ja työllistymistä.

Lisätietoa Turun AKK:n koulutus- ja palvelutarjonnasta videolla: <https://www.turunakk.fi/akklive/>

Turun Ammatti-instituutissa opiskelee myös paljon raisiolaisia maahanmuuttajia.

Osa maahanmuuttajista on suorittanut jo kotimaassaan korkeakoulututkinnon tai pyrkivät korkeakoulupintoihin. Turun seudulla mm. Turun yliopiston Brahea-keskus tarjoaa ohjausta ja pätevöittävää koulutusta korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille.

3.3 Työelämä

Kotouttamisen moninaisuus haastaa kotouttamistyötä tekeviä työntekijöitä. Työelämällä on keskeinen merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa ja sen kantokyvyssä. Tavoitteena on, että kaikki työkykyiset työikäiset henkilöt tekevät työtä. Tämä yhteiskunnan rakenteeseen liittyvä kysymys on joillekin maahanmuuttajille vieras. Perheen, sukulaisten ja oman kulttuurin kysymykset ja tarpeet voivat mennä työn edelle. Toisaalta monella maahanmuuttajalla on vahva motivaatio päästä työelämään, näyttää ja kehittää omaa osaamista sekä parantaa myös taloudellista toimeentuloa.

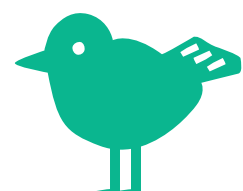
Koulutus ja työ -ryhmässä nousi esiin tarve perehdyttää maahanmuuttajia suomalaiseen työkuulttuuriin. Yhteiset pelisäännöt ja työkäytänteet ja niiden avaaminen maahanmuuttajataustaisille työntekijöille on tärkeää, jotta työnteko on sujuvaa kaikkien kannalta ja vältetään väärinkäsityksiltä ja ristiriidoilta.

Varsinais-Suomessa Valmet Automotiven tehdas on hyvä esimerkki paljon maahanmuuttajia työllistävästä yrityksestä. Uudenkaupungin tehtaalla työskentelee 3020 työntekijää, joista 75 % on maahanmuuttajataustaisia. Autotehtaan työ sopii monille maahanmuuttajille siitä syystä, että työssä ei vaadita pitkää, Suomessa rinnastettua ammattikoulutusta eikä sujuvaa suomen kielen taitoa. Työnantaja kouluttaa työntekijät lyhyellä jaksolla ennen työn alkua. Työntekijät tulevat töihin Uudenkaupungin lisäksi Turusta, Raisiosta ja Porista, joista kummastakin on tehtaan työvuoroihin sovitettu linja-autoyhteys suoraan tehtaalle. Työvoiman saata- vuusongelmien vuoksi tehtaalle on jouduttu palkkaamaan työntekijöitä myös suoraan ulkomailta. Tehtaalla kaikki ovat tasavertaisesti työntekijöitä.

Maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä toimii jo paljon hoiva-alalla, logistiikan parissa, maataloudessa ja palvelualan ammateissa. Monet työt jäisivät jo tällä hetkellä tekemättä, ellei olisi maahanmuuttajia, jotka näitä töitä tekevät. Eräs ongelma on maahanmuuttajan ulkomailla hankitun koulutuksen huomiotta jättäminen. Maahanmuuttajalla voi olla korkeakin koulutus joko lähtömaassa tai Suomessa hankittu, mutta työllistymisen koulutusta vastaaviin tehtäviin on vaikeaa.

Työvoimatarpeisiin vastaaminen ja kunnassa jo asuvien maahanmuuttajien koulutukseen ja työelämään osallistumisen edistäminen on keskeinen lähitulevaisuuden haaste. Maahanmuuttajaväestön työllisyysaste on muuta väestöä matalampi joskin maassa asumisaika parantaa työllisyyttä.

Maahanmuuttajien onnistunut integroituminen työpaikoille vaatii myös työnantajilta ja työyhteisöiltä valmiuksia vastaanottaa eri kulttuurista tulevia työntekijöitä ja sopeutua suomen kieltä korostuksella tai murteen puhuviin työkavereihin. Vain puhumalla tänne tulija voi oppia kielen.

3.4 Koulutus- ja työelämäteeman kehittämiskohteet

1. Työelämävalmiuksien vahvistaminen ja työelämään pääsyn edistäminen

Pyritään maahanmuuttajien ohjauksessa ja neuvonnassa vahvistamaan asiakkaiden työelämätietoja ja -valmiuksia ja edistämään työllistymistä erilaisia väyliä hyödyntäen.

Vastuutahot: Kaupungin työvoimapalvelut sekä maahanmuuttajapalvelut ml. matalan kynnyksen ohjaus ja neuvonta Monineuvo. Yhteistyö työntajien ja oppilaitosten kanssa.

2. Työelämän vastaanottavuuden lisääminen

Tehdään aktiivista yhteistyötä työntajien kanssa, tuetaan työntajia palkkaamaan maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä ja tarjotaan neuvontaa esihenkilöille.

Vastuutahot: Kaupungin työvoimapalvelut yhteistyössä maahanmuuttajapalveluiden kanssa. Työntajayhteistyö.

3. Raison kaupunki työntajana tarjoaa työtilaisuuksia maahanmuuttajataustaisille eri alojen ammattilaisille sekä huolehtii riittävästä perehdytyksestä ja ohjauksesta.

Vastuutaho: Raison kaupungin eri hallinnon alat ja henkilöstöpalvelut.

4. Lapset ja nuoret

4.1 Varhaiskasvatus

Raision strategiassa on lupaus ”Laadukas ja uudistuva varhaiskasvatus ja opetus”.

Lähtökohta varhaiskasvatuksen palveluiden järjestämisessä on kaikkien tasavertainen kohtelu. Varhaiskasvatuksen sisällöstä jaetaan huoltajille omakielisiä esitteitä, joita on saatavana tällä hetkellä seitsemällä eri kielellä. Maahanmuuttajataustaiset lapset osallistuvat varhaiskasvatukseen hyvin ja huoltajat valitsevat useimmiten lapselleen hoitomuodoksi kokopäiväisen varhaiskasvatuksen. Varhaiskasvatuksessa järjestetään uusille asiakasperheille aina alkukeskustelu ennen lapsen hoidon aloitusta. Aloitusvaiheessa voidaan pyytää maahanmuuttotiimin sosiaalityöntekijää tai ohjaajaa mukaan keskusteluun. Keskusteluissa käytetään apuna tulkkipalveluita, jos yhteistä kieltä ei ole.

Lapset kohdataan lapsiryhmässä tasavertaisesti muiden lasten kanssa. Kommunikoinnin tukena on mm. vahva kuvakieli eli kuvia käytetään paljon kommunikoinnin tukena sekä tukiviittomia. Päivästrukturi on kuvitettu.

Varhaiskasvatuksessa on käytössä KieliPeda kielitietoisien pedagogiikan tukena, mikä tukee erityisesti monikielisten lasten suomen kielen oppimista. Monikielisen lapsen kielimaailma -lomakkeen avulla tarkastellaan yhdessä huoltajien kanssa monikielisen lapsen kieliä ja kielenkäyttötilanteita. Sen avulla selvitetään milloin, missä ja kenen kanssa lapsi käyttää kieliään sekä saadaan näkyviin kielet, joita lapsi kuulee ympäristöissään. Lapsen suomen kielen seurannan tavoitteena on, että lapsen suomen kieli kehittyä mahdollisimman ikäsoiseksi. Taitotasoa kuvaavat lomakkeet on kehitetty monikielisen lapsen suomen kielen oppimisen edistymisen seurantaan. Varhaiskasvatuksen henkilöstö arvioi millä tavoin pedagoginen toiminta tukee lapsen kielellisten taitojen kehittymistä ja kokonaisvaltaista kasvua.

Pedagogisessa toiminnassa eri hankkeiden myötä tulleiden lisäresurssien avulla lapsen kielenkehitystä ja vuorovaikutustaitoja voidaan tukea yksilöllisemmin esimerkiksi pienryhmässä.

Huoltajien kanssa käytetään kasvatuskeskusteluissa apuna aina tulkkia, kun yhteistä kieltä ei ole. Toiminnassa pyritään perheiden osallisuuden vahvistamiseen, eri kulttuurien huomioimiseen sekä erilaisten kommunikaatiokeinojen hyödyntämiseen luottamuksellisen yhteistyön luomiseksi lapsen parhaaksi.

Viranomaisasiointi ja erilaisten lomakkeiden täyttö ovat huoltajille vaikeita. Varhaiskasvatuksen kasvatus- ja opetushenkilöstö ei oman perustyönsä ohella kykene ohjaamaan huoltajia tässä asiassa. Erityistä tukea tarvitsevien lasten kohdalla on haasteita tukitoimien aloituksessa, kun erilaiset hakemus- ja anomuslomakkeet ovat vanhempien vastuulla. Yhteisen kielen puuttumisen vuoksi voidaan ymmärtää väärin puolin ja toisin. Tulkkien kanssa asioimisessa tulee ajoittain tilanteita, jolloin osapuolet eivät tule riittävästi ymmärretyksi. Syynä voi olla tulkin puutteellinen osaaminen tai varhaiskasvatuksen ammattilaiset eivät osaa selventää asioita riittävästi hyvin. Kulttuurien erilaisuudesta syntyy ajoittain erilaisia näkemyksiä varhaiskasvatuksen tavoitteista ja tarkoituksesta. Joskus on haastavaa saada vanhemmat luottamaan henkilöstöön.

Perheet ovat kuitenkin pääsääntöisesti kiitollisia ja tyytyväisiä varhaiskasvatukseen. Kun hyvä vuorovaikutus ja luottamussuhde perheiden kanssa syntyy ja vanhemmat huomaavat lapsen viihtyvän ja oppivan asioita varhaiskasvatuksessa, on helpompaa tehdä yhteistyötä haastavammassakin asioissa.

4.2 Perusopetus

Maahanmuuttajataustaiset oppilaat osallistuvat kaikkeen koulun toimintaan samalla tavoin kuin muutkin oppilaat. Valmistavaa opetusta vieraskielisille lapsille järjestetään tarpeen mukaan eri kouluissa. S2-opetusta (suomi toisena kielenä) antaa alussa joko luokanopettaja tai erillinen S2-opettaja.

Oman äidinkielen opetusta järjestetään kouluissa tarpeen mukaan. Oman äidinkielen tunneille lapset osallistuvat joidenkin kieliryhmien osalta erittäin hyvin. Vanhempien vastuulla on lapsen kulkeminen oppitunneille. Yläkouluun siirryttäessä moni jää pois opetuksesta ja onkin haaste saada oppilaat pysymään oman äidinkielen opetuksessa. Katsomusaineiden opetusta tarjotaan opetussuunnitelman mukaisesti.

Oppimiskeskusteluihin sekä muihin tilaisuuksiin kuten vanhempainiltaan varataan tulkkeja tarvittaessa. Toisinaan oppilaiden vanhempia on toisinaan vaikea saada mukaan koulun toimintaan sekä yhteisiin tapaamisiin. Oppilaita tai vanhempia ohjataan palveluiden ja toimijoiden piiriin, jos asia ei suoranaisesti ole kouluun liittyvä. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi harrastukset, läksyapu, terveystyökalut, kirjasto jne. Koulun tiedotteet koko koululle tai yksittäiselle luokalle kirjoitetaan mahdollisimman selkeästi hyödyntäen tarvittaessa selkokieltä tai värikoodauksia ym.

Koulun arjessa tehdään näkyväksi koulun monikulttuurisuus arvostamalla eri kieliä sekä kulttuureja. Koulussa puhutaan avoimesti kieliin ja kulttuureihin liittyvistä asioista. Oppilaiden omat äidinkielet näkyvät koulun toiminnassa. Suomen kielen tukitunteja järjestetään luokittain tai luokka-asteittain. Kaikki luokanopettajat toimivat S2-opettajina omille oppilailleen jokaisella oppitunnilla.

Omakielistä eri oppiaineiden opetusta ei Raisiossa ole järjestetty, mutta arjessa ovat käytössä monet tukikeinot mm. käsitteiden avaaminen, ymmärtämisen varmistaminen, selkokielisyys.

Haasteena on, että osa maahanmuuttajataustaisista vanhemmista mahdollisesti kaipaisi enemmän tukea suomalaiseen yhteiskuntaan integroitumisessa tai esimerkiksi lapsen koulunkäynnin tukemisessa, mutta koulu ei voi kaikkiin perheen haasteisiin ja tarpeisiin vastata yksinään. Kouluissa tarvitaan yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Suomalaisen koulun joustavuus ja yksilöllisyys voi olla vanhemmille uutta ja erityisopetus voidaan esimerkiksi nähdä haittana eikä hyötynä.

Kielestä aiheutuvat väärinymmärtämiset aiheuttavat haasteita. Samaan kielestä ja kulttuurista aiheutuvaan ongelmaan liittyy tiedon kulun vaikeudet ja Wilman käyttö. Kulttuuriset ja uskonnolliset rajoitteet mm. liikunnanopetuksessa kuten uinti ja suihkussa käyminen aiheuttavat yhteistyöongelmia. Joidenkin oppilaiden kanssa on isojakin haasteita koulukulttuuriin sopeutumisessa kuten kouluun pitää tulla joka päivä, aikatauluja pitää noudattaa ja kotitehtäviä pitää tehdä. Koulun toimintatapojen ja käsitteiden avaaminen lisää ymmärrystä koulutyöstä.

Maahanmuuttajataustaiset oppilaat voivat kuormittaa erityisopetusta keskimääräistä enemmän. Syynä voivat olla kieliongelmat tai jotka voivat johtua traumaattisista kokemuksista ja olla ylisukupolvisia. Joissakin kulttuureissa avun pyytäminen ja tarjotun tuen vastaanottaminen koetaan heikkoutena. Huoltaja saattaa kieltää oppimistutkimukset ja vastustaa koulun järjestämiä tukipalveluita.

Maahanmuuttajataustaiset oppilaat kertovat eri omien kulttuuriensa tavoista, omasta kotimaastaan ja kielestään muille oppilaille mikä rikastuttaa oppilaiden ymmärrystä ihmisten elämästä maapallon eri puolilla. Yhteydenpitokanavana Whatsapp-viestit ja puhelut ovat toimivia. Suomen kieli edistyy parhaiten suomenkielisessä vertaisryhmässä.

4.3 Nuoriso-, kulttuuri- ja liikuntapalvelut ja seurojen toiminta

4.3.1 Lasten ja nuorten osallistuminen nuorisopalveluiden toimintaan

Kaikkiin nuorisopalveluiden toimintaan osallistuu nuoria hyvinkin erilaisista taustoista kuten kansalaisuus, etninen alkuperä, seksuaalinen suuntautuminen tai joku muu piirre ja ne huomioidaan toiminnassa tilanteen mukaan. Tarvittaessa muodostetaan pienryhmiä. Nuorisotyön menetelmät ja toiminta ovat pääsääntöisesti hyvin toiminnallisia, joten kieliongelmat eivät muodostu haasteiksi.

Toiminta on monipuolista etsivästä nuorisotyöstä ja työpajatoiminnasta nuokkareihin, retkiin, kerhoihin ja leireihin. Nuorisotoimi järjestää avoin kohtaamispaikka Satelliitin tiloissa kolmesti viikossa 3.-6-luokkaisille nuokkaritoimintaa, joka tavoittaa hyvin alueen maahanmuuttajataustaisia lapsia. Erilaisilla arjen toimintatavoilla sekä suvaitsevaisuuskasvatuksella lisätään yhdenvertaisuutta, jotta jokaisella nuorella on mahdollisuus osallistua toimintaan. Tällaisia toimintoja ovat avoin nuorisotilatoiminta, kerhot, leirit, retket, tapahtumat ja jne.

Haasteena on löytää tapa millä viestitetään toiminnasta ja miten se tavoittaa myös lasten ja nuorten vanhemmat. Nuorten työpajatoiminnassa ja etsivässä nuorisotyössä haasteena näkyy erityisesti nuorten aikuisten ohjaaminen ja tukeminen erilaisissa viranomaisasioinneissa. Arjen tilanteissa ei aina pystytä hahmottamaan onko kyse pelkästään kielellisistä haasteista vai jostain muusta. Yksilöohjauksessa korostuu yhteisen ymmärryksen tarve.

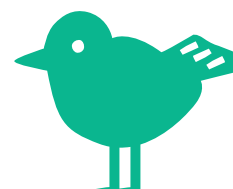
4.3.2 Lasten ja nuorten huomioiminen kirjastossa

Maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret tutustuvat suomalaiseen kirjastolaitokseen yleensä päiväkodin tai koulun yhteisten kirjastokäyntien yhteydessä. Ryhmänsä mukana lapsi tai nuori osallistuu koko ryhmälle suunnattuun toimintaan, jonka tarkoitus on herättää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja kulttuuriin sekä esitellä kirjaston monipuolisia palveluja.

Lasten, joiden äidinkieli on joku muu kuin suomi, on tärkeää oppia käsitteet omalla äidinkielellään. Oman äidinkielen hallinta tukee muiden, esim. suomi toisena kielenä, opiskelua. Tässä on apuna kirjaston kautta maksuttomasti käyttöön saatava Monikielisen kirjaston aineisto, sekä Raision kirjaston varhaiskasvatuksen käyttöön kustantama Lukulumo-sovellus, jossa on satuja monella eri kielellä.

Maahanmuuttajataustaisia lapsia käy kirjaston asiakkaina myös itsenäisesti, ilman koululuokkaa tai -ryhmää. Lukemisella on paljon hyviä vaikutuksia, se voi laskea stressiä, tukea mielikuvitusta ja vahvistaa itsetuntoa. Lasten tilat on suunniteltu niin, että lapset viihtyvät tiloissa, vaikka eivät kirjallisuutta harrastaisikaan. Kirjasto järjestää myös paljon lapsille suunnattuja tapahtumia, jotka eivät vaadi kielitaitoa. Kirjastossa on mm. Satakielikuukauden monikielisyystapahtumia ja kirjasto osallistuu Satelliitin Monikulttuurisiin aamuihin.

Suurin haaste asiakaspalvelutilanteissa on yhteisen kielen puute. Monessa maassa ei ole yleiseen kirjastolaitokseen verrattavia palveluja eikä kirjaston palveluajatusta tunneta. Myös koko lukemisen kulttuuri on joissain kulttuureissa heikko. Kirjaston käytössä opastetaan sekä yksittäisiä asiakkaita että ryhmiä. Verkkokirjastojen (Vaski, Monikielinen kirjasto) käytössä eri kielten hakeminen voi olla asiakkaalle vaikeaa. Vaikka selkokirjat ovat erinomainen keino opiskella suomen kieltä, tämä saattaa olla opiskelijalle hankalaa hyväksyä.

4.3.3 Lasten ja nuorten huomioiminen liikuntapalveluissa

Liikuntapalveluiden toimintaan osallistuminen on kaikille avointa ja vapaaehtoista. Maahanmuuttajat ja vieraskieliset asukkaat ovat luonteva osa toimintaa. Kielimuuri on harvoin este ryhmässä. Elekielellä ja kuvailulla pystytään ylittämään yhteisen kielen puutteesta aiheutuvat vaikeudet. Usein kanssaharrastajat myös mahdollisuuksien mukaan avustavat ja toimivat tulkkeina. Ulpukkaan on hankittu burkineja (musliminaisten peittäviä uimapukuja). Toiveissa on oma uimahallivuoro pelkästään naisille. Suunnitteilla on myös varhaiskasvatusikäisten lasten liikkarituoquioita perheiden kohtaamispaikka Satelliittiin.

Osalla tytöistä kulttuuri estää osallistumisen liikuntaryhmiin koulun ulkopuolella. Viestinnässä tulee miettiä miten vieraskielinen löytää oikean palvelun tai ryhmän. Yksilöohjauksissa kuten liikunta- ja elintapaneuvonnassa haasteita aiheuttaa yhteisen kielen puute. Etenkin naisten aktivointi liikuntaan on vaikeaa.

4.3.4 RaiHa

Raisiossa aloitettiin keväällä 2021 pilotoimaan opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksen turvin harrastamisen mallia, jossa lapsille ja nuorille tarjotaan harrastuskerhoja koulupäivän yhteydessä. RaiHan nimeä kantava mallin tavoitteena on tukea lasten ja nuorten hyvinvointia mahdollistamalla jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus. Harrastusten järjestämisestä vastaa kaupungin kanssa yhteistyössä mm. urheiluseurat ja nuorisjärjestöt. RaiHa tasa-arvoistaa eri taustoista tulevien lasten ja nuorten mahdollisuuksia päästä harrastamaan. Näin RaiHa edistää myös maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten harrastamista, osallisuutta ja kotoutumista. RaiHa-kerhojen kautta tullaan jatkossa löytämään passiiviset lapset etsivätoiminnan kautta yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa.

RaiHa-harrastamisen malli omalta osaltaan madaltaa kynnystä kaikkien lasten harrastamiselle. RaiHa-mallia on syytä koko ajan kehittää ja myös seurata lasten ja nuorten osallistumista huomioimalla myös eri väestöryhmien osallistuminen, esimerkiksi vieraskieliset lapset. Jos harrastamisen aktiivisuudessa näkyy väestöryhmien välisiä eroja, on hyvä pyrkiä löytämään keinot millä eroja voidaan vähentää.

4.3.5 Raisio Futis

Raisio Futis ry:n toimintaan on osallistunut pelaajina ja valmentajina lähivuosien aikana vuosittain 40-60 maahanmuuttajataustaista henkilöä. Tällä hetkellä maahanmuuttajataustaisia pelaajia on 46.

Lapset, jotka pysyvät toiminnassa mukana vähintään kaksi vuotta, omaksuvat hyvin suomen kielen ja saavat paljon uusia ystäviä. He oppivat myös joukkueurheilun kulttuurin eli sääntöjen noudattamisen ja yhteistyön merkityksen. Maahanmuuttajien osallistuminen opettaa myös kantasuomalaisia lapsia ymmärtämään muita kulttuureja.

Harrastuksen alkuvaiheessa suurin haaste on yhteisen kielen löytäminen. Usein on vaikeaa löytää perheestä henkilöä, jonka kautta pystyy välittämään ohjeet ja säännöt joukkueiden toiminnasta.

Osalla lapsista esiintyy voimakasta äkkipikaisuutta ja vaikeuksia auktoriteettien kuten valmentajien kunnioittamiseen. Nämä ongelmat kuitenkin ratkeavat, mikäli lapsi pysyy toiminnassa useamman vuoden.

4.4 Ehjä ry

Erityishuoltojärjestöjen liitto Ehjä ry on vuonna 1983 perustettu valtakunnallinen lastensuojelujärjestö. Toiminnan tavoitteena on ehkäistä lasten, nuorten ja nuorten aikuisten sosiaalista syrjäytymistä. Ehjä ry Varsinais-Suomi tarjoaa tukea niin maahanmuuttajataustaisille kuin kantasuomalaisillekin nuorille. Ehjä ry on toiminut Varsinais-Suomessa vuodesta 2006 alkaen. Ehjän tuki nuorille ilman huoltajaa tulleille turvapainkanhakijanuorille oli ensimmäinen toiminta mitä alueella järjestettiin. Ehjä ry laajensi nopeasti toimintaansa myös muihin nuoriin ja toimintaa onkin suunnattu sekä maahanmuuttajataustaisille että kantasuomalaisille nuorille.

STEA-rahoitteiset Avoin EHJÄ ja DigiAvoin

Avoin EHJÄ on kotoutumisen alkuvaiheen toimintaa ja tavoitteellista sosiaaliohjausta maahanmuuttajataustaisille nuorille. Tavoitteena toiminnalla on edistää maahanmuuttajataustaisten nuorten integroitumista yhteiskuntaan ja vahvistaa heidän sosiaalisia verkostojaan. Toiminta painottuu matalan kynnyksen ryhmiin, leireihin, retkiin, kursseihin ja tapahtumiin. Toimintaan sisältyy myös nuorten yksilöllistä ohjausta yksittäisissä asioissa.

DigiAvoin on vuosina 2021-2023 toteutuva sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen rahoittama hanke. Hankkeessa tarjotaan yksilöllistä tukea maahanmuuttajataustaisille 14-29-vuotiaille nuorille puhelimitse, soveltuvilla verkkoalustoilla ja tarvittaessa kasvokkain. Toiminnan tavoitteena on nuorten arjenhallintataitojen vahvistaminen sekä palveluohjaus.

Nuorten osallisuus on vahvasti läsnä kaikessa toiminnassa niin käytännön toiminnan kuin rakenteiden tasolla. Nuoret pääsevät itse osallistumaan tukitoiminnan, tapahtumien ja ryhmien sisällön suunnitteluun mikä motivoi ja sitouttaa nuoria. Nuoret saavat vertaistukea, koska toiminnassa on mukana hyvin eri vaiheessa kotoutumisprosessia olevia. Harrastuksiin tutustumisen ja säännöllisten suomalaiskontaktien löytyminen vahvistavat positiivisten verkostojen muodostumista.

Nuorten ajankäytön haasteet näkyvät myöhästymisinä ja viime hetken tapaamisten peruuntumisina. Nuori, jolla ei ole sukulaisia ja perhettä Suomessa, kärsii usein yksinäisyydestä, masennuksesta ja unettomuudesta. Myös lähtömaan ongelmat ahdistavat. Kantasuomalaisiin tutustuminen ei ole helppoa. Koulunkäynnin vaikeuksia saattaa kasaantua opintojen edetessä. Haasteita on myös löytää koulutusta vastaavaa työtä.

4.5 Lapset ja nuoret - kehittämiskohteet

1. Maahanmuuttajalasten tukeminen varhaiskasvatuksessa

Selvitetään mahdollisuuksia järjestää muutamissa päiväkodeissa kokeiluluonteisesti lasten omankielistä tukea loppuvuodesta 2022/alkuvuodesta 2023 alkaen. Tuen avulla edistetään lapsen sopeutumista päivähoitoyhteisöön, osallisuutta esim. kaverisuhteiden kehittymistä, oppimista ja kielellisiä valmiuksia. Omakieliseen tukeen sisältyisi myös vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä. Tuki painottuisi päivähoidon aloitusvaiheeseen sekä lapsille, jotka tarvitsevat erityistä tukea. Kokeilun tulosten perusteella suunnitellaan omakielisen tuen jatkoa ja sisällyttämistä osaksi varhaiskasvatuksen tukitoimia.

Vastuutahot: Maahanmuuttajatyön tiimi/perhe- ja aikuissosiaalityö, vuodesta 2023 kaupungin maahanmuuttajapalvelut yhteistyössä sivistystoimen/varhaiskasvatuksen, hyvinvointialueen maahanmuuttajatyön sekä perheneuvolan kanssa.

2. Perusopetuksen kehittämiskohteita

Kehitetään valmistavaa opetusta joustavasti muuttuvia tilanteita vastaavaksi, esim. Ukrainan kriisi.

Koulutetaan opettajia ja henkilöstöä kohti kielitietoista toimintakulttuuria.

Vahvistetaan oman äidinkielen opetukseen osallistumista. Keinoja ovat mm. tiedottaminen vanhemmille äidinkielen opetuksen hyödyistä ja mahdollisuudesta opiskella koulussa omaa äidinkieltä.

Kehitetään läksyparkkitoimintaa, esim. järjestöjen vapaaehtoisten kannustaminen mukaan läksyparkkien toteuttamiseen.

Vastuutahot: Sivistystoimi/perusopetus yhteistyössä mm. kaupungin maahanmuuttajapalveluiden ja 3. sektorin kanssa.

3. Vapaa-ajan toiminta lapsille ja nuorille

Tiedotetaan aktiivisesti harrastusmahdollisuuksista vieraskielisille perheille ja annetaan opastusta myös harrastuksen aloittamisen jälkeen, jotta harrastaminen ei katkea esim. tiedonsaannin ongelmiin. Hyödynnetään tiedottamisessa ja opastamisessa tarvittaessa myös tulkkeja ja omakielisiä neuvoja (esim. Monineuvon neuvojat).

Pyritään ohjaamaan maahanmuuttajalapsia ja -nuoria paitsi järjestöjen ja seurojen toimintaan, myös koulussa toteutettaviin RaiHa-kerhoihin sekä nuorisotoimen järjestämiin kerhoihin, tapahtumiin ja leireille. Järjestetään esim. kaverikerhoja, joihin osallistuu sekä kantasuomalaisia että maahanmuuttajataustaisia lapsia.

Vastuutahot: Nuorisotoimi, sivistystoimi/RaiHa, kaupungin maahanmuuttajapalvelut ml. ohjaus- ja neuvontapalvelu Monineuvo, yhteistyö harrastusseurojen kanssa.

4. Kirjaston palvelut lapsille ja nuorille

Perehdytetään maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria Raison kirjaston palveluihin. Hyödynnetään esim. Monikulttuurisen kirjaston aineistoja ja lukulumo-sovellusta. Kutsutaan lapsia ja perheitä myös kirjaston tapahtumiin.

Katso myös luvusta 6.6. 5. kehittämiskohde.

Vastuutaho: Raison kirjasto, yhteistyö mm. kaupungin maahanmuuttajapalveluiden sekä koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa.

5. Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö ja neuvonta

Perehdytetään vanhempia varhaiskasvatukseen ja koulun toimintaan sekä annetaan ohjausta mm. sähköisen asioinnin käyttöön. Yhteistyö vanhempien kanssa tukee yhteistä kasvatustavastuuta ja auttaa myös ratkomaan ja ennaltaehkäisemään mahdollisia ongelmia. Varsinkin maahanmuuttajaäitien kannustaminen osallistumaan yhteiskuntaan ja lasten asioihin on merkittävää ja edistää lasten ja koko perheen kotoutumista.

Vastuutaho: Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstö sekä kaupungin ja hyvinvointialueen maahanmuuttajatyö.

Katso myös luvusta 2.4. 6. kehittämiskohta.

5. Asuminen

5.1 Koti – avain kotoutumiseen

Raisiossa maahanmuuttajat sijoittuvat useille eri asuinalueille ja pääasiassa vuokra-asuntoihin kuten Raision Vuokra-asunnot Oy:n sekä yksityisten vuokranantajien asuntoihin. Paitsi pakolaistaustaiset myös työperäiset muuttajat tarvitsevat kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja. Riittävä ja monipuolinen vuokra-asuntotarjonta, joka vastaa niin yksinasujien kuin perheiden tarpeisiin, on merkittävä kunnan elinvoimaisuuden kannalta.

Koti ja lähiympäristö vaikuttavat keskeisesti hyvinvointiin ja kotoutumiseen, esim. asunnon sopivuus kuten koko ja varustelu, lähiympäristön viihtyisyys, lähipalvelut, liikenneyhteydet ja naapuruussuhteet. Asuinalueilla konkretisoituvat kaksisuuntaisen kotoutumisen haasteet ja mahdollisuudet: maahanmuuttajan kotoutuminen uuteen asuinympäristöön ja koko yhteisön sopeutuminen monimuotoisuuteen.

Kotoutumiseen kuuluvat myös asumistaidot: esim. miten asuntoa haetaan, vuokranmaksu, asunnosta huolehtiminen, kierrätys, kerrostaloasumisen säännöt jne. Raision sosiaalitoimella ja Raision vuokra-asunnoilla on yhteinen asumisneuvoja, joka palvelee niin kantaväestöä kuin maahanmuuttajia. Asumis-kysymykset ovat usein toistuvia teemoja myös maahanmuuttajatyön tiimin ja Olkkarin Monineuvon työssä.

5.2 Asumisen haasteita

Asumisen haasteita aiheuttavat etenkin suurten perheasuntojen puute vuokra-asuntomarkkinoilla, mikä johtaa ahtaaseen asumiseen. Toisaalta myös pienistä asunnoista on puutetta. Suomessa naapurit saattavat olla toisiaan kohtaan melko etäisiä, mikä voi toisesta kulttuurista muuttaneelle näyttäytyä välttelynä tai tyykytenä. Suoranaista kiusaamista tai rasistista käytöstä ilmenee ajoittain, mutta systemaattisesti kerättyä tietoa asiasta ei ole ja kynnys kertoa ongelmista esim. vuokra-asuntoyhtiön tai kunnan työntekijöille voi olla korkea. Myös talon tai asuinalueen yleinen rauhattomuus ovat tyypillisiä syitä toiveelle vaihtaa asuntoa tai asuinalueetta. Toisaalta myös maahanmuuttajaperheelle esim. kerrostaloasumiseen sopeutuminen voi vaatia oppettelua, varsinkin jos elämänrytmi on myöhäisempi kuin naapurustolla.

5.3 Asumisen kehittämiskohteet

1. Riittävä ja monipuolinen vuokra-asuntotuotanto, joka vastaa niin kantaväestön kuin maahanmuuttajien asumistarpeisiin.

Vastuutahot: Raision Vuokra-asunnot Oy, Raision kaupunki ja kaupunkikehityspalvelut

2. Raision Vuokra-asunnot Oy:n ja kaupungin asumisohjaajan työn jatkaminen. Lisäksi asumisohjaus huomioidaan osana sekä kaupungin ja soten maahanmuuttajapalveluita.

Vastuutahot: Raision Vuokra-asunnot Oy ja perhe- ja aikuissosiaalityön yksikkö, 1.1.23 alkaen Raision Vuokra-asunnot Oy ja Raision kaupunki

3. Naapuruussuhteiden ja asumisviihtyvyyden ja -turvallisuuden parantaminen

1) Järjestetään talkoita ja muita tapahtumia asuinalueilla, jotka tuovat asukkaita yhteen ja joissa yhteisellä työpanoksella voidaan kohentaa asuinalueen viihtyvyyttä (esim. siivous ja istutukset).

Vastuutahot: Tapahtumien organisointi yhteistyönä Raision Vuokra-asunnot Oy, 3. sektorin toimijat, kaupungin maahanmuuttajapalvelut (perhe- ja aikuissosiaalityön maahanmuuttajatyön tiimi, vuodesta 2023 kaupungin maahanmuuttajapalveluiden vastuuyksikkö) sekä vapaa-aika-, kulttuuri-, ja liikunta-sektorin osallistuminen tarvittaessa.

2) Häiriö- ja ristiriitatilanteisiin sekä rasistiseen käytökseen puuttuminen

Kannustetaan matalalla kynnyksellä ilmoittamaan Raision Vuokra-asunnot Oy:lle tai asumisneuvojalle ongelmista. Pyritään sovittelemaan ongelmatilanteissa ja mahdollisuuksien mukaan tuomaan osapuolia yhteisen pöydän ääreen. Tarvittaessa poliisiin yhteydenotto.

Vastuutahot: Raision Vuokra-asunnot Oy, asumisneuvoja, yhteistyö tarvittaessa kaupungin maahanmuuttajapalveluiden kanssa.

6. Hyvät väestösuhteet ja osallisuus

6.1 Yhdenvertaisuus, vuorovaikutus, luottamus, osallisuus ja turvallisuus

Hyvillä väestösuhteilla tarkoitetaan sitä, että alueen eri väestöryhmien välillä on toimivaa vuorovaikutusta, eri väestöryhmät suhtautuvat toisiinsa kunnioittavasti ja niiden väliset mahdolliset jännitteet ja konfliktit käsitellään ilman, että ne aiheuttavat pelkoa tai kärjistyvät rikoksiksi (Tuovi –sisäisen turvallisuuden portaali). Väestösuhdepolitiikan tavoitteena on lisätä väestöryhmien välistä vuorovaikutusta sekä tätä kautta vaikuttaa ihmisten turvallisuudentunteeseen, asenteisiin ja osallisuuteen.

Hyvät väestösuhteet, osallisuus ja yhdenvertainen kohtelu ovat keskeisiä, jotta eri taustoista tulevat maahanmuuttajat voivat liittyä yhteiskuntaan, tuoda yhteiskuntaan oman panoksensa ja elää yhteisössä ilman pelkoa. Rasismi ja syrjintä sen sijaan estävät ja hidastavat kotoutumista ja lisäävät yhteiskunnallista eriarvoisuutta ja vastakkainasettelua. Rasismia esiintyy yhteiskunnan eri tasoilla niin yksittäisissä teoissa kuin instituutioiden ja työelämän rakenteissa.

Väestösuhteiden osa-alueita ovat mm:

- Väestöryhmien välinen vuorovaikutus ja luottamus
- Myönteinen asenneilmapiiri, monimuotoisuuden arvostaminen
- Osallisuus: yhteisöön liittyminen, siihen kuuluminen ja siinä vaikuttaminen
- Turvallisuus: hyväksytyksi tuleminen, syrjimättömyys, tietämys oikeuksista

Hyviin väestösuhteisiin liittyy lähteisesti yhdenvertaisuus, ihmisten samanarvoisuus taustoista kuten etnisestä alkuperästä, kielestä tai uskonnosta riippumatta. Tasa-arvoinen kohtelu on julkisissa palveluissa keskeinen lähtökohta. Se ei kuitenkaan tarkoita samanlaista kohtelua kaikille. Tosiasiallisen yhdenvertaisuuden saavuttaminen edellyttää sitä, että erityisesti heikommassa asemassa olevien palvelutarpeet tunnustetaan ja tarvittavia palveluita järjestetään, jotta kaikilla, taustasta riippumatta, on mahdollisuuksia hyvää elämään, työhön ja koulutukseen.

6.2 Hyvien väestösuhteiden edistämisen osa-alueita ja keinoja

Hyvien väestösuhteiden edistäminen on julkisen vallan, organisaatioiden sekä jokaisen yksittäisen ihmisen vastuulla. Jokainen voi kunnan asukkaana, naapurina, työtoverina tai ammattiroolissaan edistää hyviä väestösuhteita. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi ystävällistä ja inhimillistä kohtaamista tai rasistiseen käytökseen puuttumista. Hyvien väestösuhteiden edistäminen on tärkeää huomioida myös julkisen sektorin, yritysten, järjestöjen, uskonnollisten yhteisöjen ja poliittisten puolueiden työssä.

Hyvien väestösuhteiden osa-alueita ovat esimerkiksi:

- Segregaation, syrjinnän, vihapuheen ja -rikosten ennaltaehkäisy ja niihin puuttuminen
- Väestösuhteisiin liittyvien jännitteiden purkaminen esim. yhteisö/naapurisuussovittelu
- Myönteisen vuorovaikutuksen ja osallisuuden edistäminen eri elämänalueilla esim. kouluissa ja varhaiskasvatuksessa, nuorisotyössä, perhekeskuksissa, kirjastossa, yhdistyksissä ja uskonnollisissa yhteisöissä.
- Palveluiden toteutuksessa ja kehittämisessä eritaustoista tulevien ihmisten tarpeiden tunnistaminen ja huomiointi, jotta palvelut tukevat kaikkien osallisuutta ja toimintamahdollisuuksia yhteiskunnassa.
- Monimuotoisuuden ja syrjimättömyyden edistäminen työelämässä (esim. rekrytoinneissa ja työyhteisöjen johtamisessa).

6.3 Kulttuuri ja kohtaamispaikat sillanrakentajana

Erilaiset kohtaamispaikat ja kulttuuri tuovat kuntalaisia yhteen ja edistävät vuorovaikutusta. Raisiossa avoin kohtaamispaikka Satelliitti, asiointipiste Olkkari ja Raision kirjasto ovat tästä hyviä esimerkkejä. Avoin kohtaamispaikka Satelliittia ylläpitävät Raision kaupungin perhe- ja sosiaalipalvelut sekä Mannerheimin lastensuojeluliiton Varsinais-Suomen piiri sekä Raision paikallisyhdistys. Satelliitin työssä kulttuurisensitiivinen työote on keskeistä kaikessa toiminnassa. Maahanmuuttajaperheitä kutsutaan mukaan niin perhekahviloihin kuin viikoittaisiin monikulttuurisiin aamutapaamisiin. Monikulttuurisiin aamuihin pyritään saamaan mukaan etenkin kotona lastaan hoitavia maahanmuuttajavanhempia ja näin tarjota vanhemmuuden tukea ja kontaktipintaa ympäröivään yhteiskuntaan.

Olkkari on kaikille kuntalaisille avoin matalan kynnyksen asiointi- ja tapaamispaikka Raision keskustassa. Alkuun aikuissosiaalityön hankkeena aloitettu toiminta on nykyisin vakiintunut Raision kaupungin toimintamuoto. Olkkarissa on sen perustamisesta lähtien asiointu myös raisiolaisia maahanmuuttajia. Vuoden 2021 loppupuolella alkanut monikielinen ohjaus- ja neuvontapalvelu Monineuvo on entisestään lisännyt Olkkarin tunnettavuutta maahanmuuttajien keskuudessa. Olkkarissa järjestetään myös tapahtumia, ryhmätoimintaa ja kursseja.

Kirjasto avaa ovia suomalaiseen kulttuuriin sekä edistää monikielisyttä ja -kulttuurisuutta. Kirjaston aineistoa on saatavilla Vaski-kirjastosta kymmenillä eri kielillä, PressReader-lehtipalvelun kautta pääsee lukemaan lehtiä 60 eri kielellä ja mm. Monikielisen kirjaston valikoima on käytettävissä maksuttomasti. Kirjaston Suomi-hyllyssä on Suomesta kertovia kirjoja sekä aineistoja suomen kielen opiskeluun. Kirjasto järjestää myös paljon tapahtumia kuten elokuvailtoja, koko perheen teematapahtumia ja näyttelyitä. Satakielikuukausi on valtakunnallinen kirjastojen teemakuukausi maaliskuussa, joka juhlistaa monikielisyttä ja eri äidinkieliä. Satakielikuukauden kunniaksi Raision kirjasto ja maahanmuuttajatyöntiimi ovat mm. kuvanneet ja julkaisseet nettiin monikielisiä satutuokioita ja kirjavinkkausta.

Raisio-opisto järjestää monipuolisesti opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksia kuntalaisille. Maahanmuuttajatyön tiimi ja Raisio-opisto ovat jo pitempään järjestäneet yhteistyössä suomen kielen opetusta erityisesti kotona lastaan hoitaville, jotka eivät voi osallistua kokopäiviin kotoutumiskoulutuksiin. Kurssin aikana on järjestetty lasten hoito. Myös muut Raisio-opiston kurssit ovat avoinna myös maahanmuuttajille.

6.4 Liikunta

Liikuntapalveluiden toimintaan osallistuminen on kaikille avointa eikä osallistuminen useinkaan vaadi korkeatasoista suomen kielen osaamista. Raisiossa on jo pitempään tarjottu kotoutumisajalla oleville maahanmuuttajatyön tiimin asiakkaille mahdollisuutta maksutta käydä uintikeskus Ulpukassa - tämä mahdollisuus on madaltanut kynnystä osallistua ja tarjonnut monelle ensimmäisen kosketuksen uuden kotikunnan liikunta- ja vapaa-ajantarjontaan. Liikuntatoimella on pyrkimyksenä tarjota kaikille ikäryhmille sekä varsinkin naisille osallistumismahdollisuuksia, mm. naisten oma kuntosaliryhmä on suunnitteilla. Ulpukkaan on hankittu myös burkineja, musliminaisten peittäviä uimapukuja. Toiveita on esitetty myös naisten oman uintivuoron järjestämisestä. Liikuntatoimen suunnitelmissa on myös hyödyntää eri kielisiä vertaisohjaajia, mikä osaltaan madaltaisi maahanmuuttajien kynnystä osallistua.

6.5 Kolmas sektori

Raisiossa toimii runsaasti harrastusseuroja ja yhdistyksiä, jotka osaltaan tarjoavat väyliä kotoutumiseen ja osallisuuteen ja edistävät toiminnallaan hyviä väestösuhteita. Jalkapallo on erityisen suosittu monien maahanmuuttajalasten ja -nuorten keskuudessa. Raision Futis ry:ssä pelaa vuosittain noin 40-60 maahanmuuttaja-taustaista pelaajaa. Joukkueessa saadaan uusia ystäviä ja toisaalta kantasuomalaiset lapset tutustuvat eri kulttuureista tuleviin lapsiin ja nuoriin. Joukkueessa toimiminen vahvistaa suomen kielen taitoa ja opettaa yhteistyötaitoja. Myös moniin muihin liikuntaseuroihin kuten Raision Jumphpareihin ja lentopalloseura Loimuun osallistuu maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria.

Raision seurakunta, MLL, Sateenkaarikoto ry ja Martat tekevät arvokasta työtä, joka tavoittaa varsinkin maahanmuuttajaperheitä ja -lapsia. Esimerkiksi Raision seurakunta tarjoaa matalan kynnyksen suomen opetusta kerran viikossa ja seurakunnan diakoniatoiminta auttaa eri tavoin tukea tarvitsevia uskontokunnasta riippumatta. MLL, Sateenkaarikoto ja Martat järjestävät toimintaa mm. avoin kohtaamispaikka Satelliitissa.

Ukrainan pakolaisten saapuminen on aktivoinut niin kuntatoimijoita kuin kolmatta sektoria. Monet järjestöt, erityisesti SPR ja Suomen Ukrainalaiset ry tarjoavat apua Raisioon saapuneille Ukrainan sotapakolaisille.

Haasteena monissa toiminnoissa on saada vieraskielisille kuntalaisille tietoa toimintamahdollisuuksista ja tapahtumista. Silloinkin kun esim. perheen lapsi tai nuori on päässyt mukaan harrastusseuraan, haasteita voi olla lapsen vanhempien tavoittamisessa ja ajantasaisen tiedon ja ohjeiden välittämisessä varsinkin, jos vanhempien suomen taito on vielä vähäinen. Tiedottamisen ja yhteydenpidon ongelmat voivat johtaa väärinymmärryksiin tai pahimmillaan siihen, että lapsen harrastaminen loppuu.

Aktiivinen tiedottaminen vaatii vaivannäköä: monikielinen viestintä, selkokieliyys, visuaalisuus, henkilökohtainen kutsuminen ja tarvittaessa tulkkipalveluiden hyödyntäminen ovat keskeisiä keinoja. Myös toimijoiden välinen yhteistyö helpottaa viestinnän haasteissa, esim. kolmannen sektorin toimijat ja kaupungin maahanmuuttajatyö ja Olkkarin Monineuvo voivat tiedotustyössä hyödyntää toistensa asiantuntemusta, kieliosamista ja verkostoja.

6.6 Hyvien väestösuhteiden ja osallisuuden kehittämiskohteet

Seuraavassa on hyviin väestösuhteisiin ja osallisuuden lisäämiseen liittyviä kehittämiskohteita. Vastuutahoissa mainittu Raision kaupungin maahanmuuttajapalvelut viittaa sekä nykyiseen perhe- ja aikuissosiaalityösköön maahanmuuttajatyön tiimiin ja vuoden 2023 alusta käynnistyvään kaupungin maahanmuuttajapalveluiden vastuuyksikköön, kun sote-palvelut siirtyvät hyvinvointialueelle.

1. Väestösuhteiden seuranta

Raision kaupunki pyrkii yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan, järjestöjen ja yritysten kanssa edistämään paikallisesti hyviä väestösuhteita ja eri taustoista tulevien ihmisten osallisuutta. Tärkeää on myös tunnistaa väestösuhteisiin ja turvallisuuteen heikentävästi vaikuttavat ilmiöt ja reagoidaan niihin. Tähän tarvitaan viranomaisten välistä tiedonvaihtoa sekä viranomaisten, kolmannen sektorin, yritysten ja maahanmuuttajayhteisöjen välistä dialogia ja yhteistyötä. Tätä vuoropuhelua ja yhteistyötä tulee erityisesti maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuusasioiden toimikunnan työskentelyssään edistää. Myös kotouttamisohjelman työstämistä varten koottu Hyvät väestösuhteet ja kansalaisyhteiskunta -työryhmän työskentelyä jatketaan verkostona, joka seuraa ja edistää paikallisesti hyviä väestösuhteita erityisesti kulttuurin, liikunnan ja harrastus- ja järjestötoiminnan parissa.

Vastuutaho: Maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuusasioiden toimikunta, hyvät väestösuhteet ja kansalaisyhteiskunta -työryhmä sekä Raision kaupungin maahanmuuttajapalvelut.

2. Maahanmuuttajataustaisten osaajien hyödyntäminen

Maahanmuuttajataustaiset eri alojen osaajat ovat tärkeä resurssi, jota tulee julkisissa palveluissa, matalan kynnyksen kohtaamispaikoissa ja järjestöissä hyödyntää. Nämä henkilöt voivat toimia sillanrakentajina toimialojensa ja maahanmuuttajayhteisöjen välillä, madaltaa maahanmuuttajaväestön kynnystä osallistua ja näin edistää uusien tulijoiden kotoutumista ja osallisuutta yhteiskunnassa. Maahanmuuttajataustaiset työntekijät tuovat myös toimialoilleen ja työyhteisöihin kieli-, kulttuuri- ja monimuotoisuusosaamista. Kaupungilla julkisena työnantajana on erityinen vastuu toimia esimerkkinä ja työllistää myös maahanmuuttajataustaisia eri alojen osaajia. Myös työvoimapolitiittisia keinoja kuten palkkatukea ja työkokeilua tulee hyödyntää. Järjestöissä on lisäksi monipuolisia vapaaehtoistehtäviä, joihin myös maahanmuuttajataustaisia aktiiveja tarvitaan.

Vastuutaho: Raision kaupungin eri toimialat ja Raision kaupungin työllisyyspalvelut.

3. Osallistaminen sekä aktiivinen tiedottaminen

Vieraskielisen väestön huomioiminen tiedottamisessa on tärkeää niin viranomaisten kuin kolmannen sektorin toiminnassa. Tiedottamisessa tulee hyödyntää selkokieliisyyttä, visuaalisuutta, monikielisyttä, monikanavaisuutta sekä tarvittaessa käyttää tulkki- ja käännöspalveluita. Raision kaupungin maahanmuuttajatyö ja Olkkarin maahanmuuttajille suunnattu ohjaus- ja neuvontapalvelu Monineuvo pyrkivät aktiivisesti tiedottamaan asiakaskunnalleen sekä kutsumaan ja rohkaisemaan mukaan toimintaan ja paikallisiin tapahtumiin. Myös Raision kaupungin kotisivujen maahanmuuttajille suunnattua tiedotusta kehitetään. Maahanmuuttajaväestön huomioiminen tiedotustyössä koskee laajasti kunnan eri toimialoja.

Vastuutahot: Raision kaupungin maahanmuuttajapalvelut sekä matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelu Monineuvo, kaupungin viestintä ja kaupungin eri toimialat yhteistyössä mm. kolmannen sektorin kanssa.

4. Matalan kynnyksen toiminta avoin kohtaamispaikka Satelliitissa

Matalan kynnyksen kohtaamispaikoilla on keskeinen rooli edistää kuntalaisten kohtaamista ja hyviä väestösuhteita. Avoin kohtaamispaikka Satelliittiä kehitetään kulttuurisensitiivisenä matalan kynnyksen kohtauspaikkana MLL:n, Raision kaupungin ja jatkossa myös hyvinvointialueen yhteistyönä. Satelliitissa järjestetään kotoutumista tukevaa ryhmätoimintaa ja madalletaan kynnystä osallistua myös muuhun kohtaamispaikka-toimintaan (perhekahvilat, tapahtumat ym.). Toiminnassa huomioidaan myös ikääntyneet maahanmuuttajat.

Vastuutahot: Avoin kohtaamispaikka Satelliitti sekä Raision kaupungin maahanmuuttajapalvelut – jatkossa yhteistyössä hyvinvointialueen maahanmuuttajatyön kanssa. Yhteistyö kolmannen sektorin toimijoiden kanssa, jotka järjestävät toimintaa Satelliitissa.

5. Kirjasto

Perehdytetään maahanmuuttajataustaisia raisiolaisia kirjaston palveluihin. Vahvistetaan kaupungin maahanmuuttajatyön, Olkkarin Monineuvon ja kirjaston yhteistyötä, jotta kuntaan muuttaneille kirjasto tulee tutuksi. Jatketaan myös Satakielikuukauden järjestämistä kaupungin maahanmuuttajatyön ja kirjaston yhteistyönä.

Vastuutahot: Raision kirjasto ja Raision kaupungin maahanmuuttajapalvelut ml. Olkkarin Monineuvo.

6. Raisio-opiston suomen opetus ja muu kurssitarjonta

Tarjotaan työvoiman ulkopuolella oleville kuten lastaan kotona hoitaville ja ikääntyneille mahdollisuuksia opiskella suomen kieltä. Opetuksesta vastaa Raisio-opisto ja kaupungin maahanmuuttajatyö järjestää lastenhoidon, jotta kotiäidit ja -isät voivat osallistua kurssille. Lisäksi Raisio-opisto tarjoaa suomen kielen iltakursseja. Kannustetaan maahanmuuttajia osallistumaan myös muuhun Raisio-opiston kurssitoimintaan.

Vastuutahot: Raisio-opisto yhteistyössä kaupungin maahanmuuttajapalveluiden ja varhaiskasvatuksen kanssa.

7. Tapahtuma- ja tiedotustoiminta

Pyritään erilaisten tapahtumien avulla lisäämään kantaväestön ja maahanmuuttajien kohtaamista ja hyödyntämään tapahtumajärjestelyissä Raisioon asettautuneiden maahanmuuttajien osaamista, esim. kirjaston Satakielikuukausi, Raision seurakunnan perheseikkailu ja Olkkarin tapahtumat. Järjestetään esim. Raisio-opistossa kuntalaisille avoimia luento- ja keskustelutilaisuuksia maahanmuutosta ja monikulttuurisuudesta. Puheenvuoron pitäjiksi kutsutaan mm. Raisioon asettautuneita maahanmuuttajia. Pyritään myös kunnan tiedotustoiminnassa nostamaan esiin monimuotoisuuteen ja maahanmuuttoon liittyviä teemoja ja antamaan ääni myös Raisioon asettautuneille maahanmuuttajille.

Vastuutaho: Raision kaupungin maahanmuuttajapalvelut ja Olkkarin Monineuvo, Raision kaupungin kirjasto- ja kulttuuripalvelut, liikunta- ja nuorisopalvelut ja Raisio-opisto sekä yhteistyö 3. sektorin ja Raision seurakunnan kanssa.

8. Olkkari – raisiolaisten olohuone ja asioimispiste

Olkkariin ovat kaikki kuntalaiset taustoista riippumatta tervetulleita; toiminnassa pyritään luomaan kaikille turvallinen, hyväksyvä ilmapiiri. Vieraskielinen väestö huomioidaan mm. tarjoamalla matalan kynnyksen monikielistä neuvontaa ja ohjausta.

Vastuutaho: Olkkari ja matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelu Monineuvo

9. Liikuntatoimi

Liikuntatoimi pyrkii tarjoamaan liikuntamahdollisuuksia kaikille kuntalaisille huomioiden myös vieraskieliset kunnat asukkaat. Yksi painopisteistä ovat maahanmuuttajanaiset. Tarjotaan mm. naisille oma kuntosaliryhmä ja selvitetään myös mahdollisuuksia järjestää naisten oma uintivuoro. Mahdollinen naisten uintivuoro olisi avoin kaikille naisille taustasta riippumatta. Myös miehille on toivottu vastaavaa, omaa uintivuoroa. Raision kaupunki tarjoaa lisäksi jatkossakin kotoutumisajalla oleville pakolaisille ilmaiskäynnit Ulpukkaan.

Vastuutahto: Liikuntatoimi yhteistyössä kaupungin maahanmuuttajapalveluiden kanssa.

7. Ohjelman seuranta ja arviointi

Ohjelma on voimassa neljä vuotta, vuoden 2025 loppuun. Ohjelman toteutumista arvioidaan kaupunginhallituksessa ensimmäisen kerran vuoden 2023 lopussa ja sen jälkeen vuosittain. Erityisesti arvioidaan lainsäädännöllisten ja rakenteellisten muutosten vaikutusta vieraskieliseen väestöön ja heidän kotoutumiseensa. Ohjelmaa voidaan arvioida, tarkentaa tai muuttaa kaupungin ja vieraskielisten asukkaiden tarpeiden ja väestöllisen kehityksen johdosta myös useammin.

Kotouttamisohjelman seurannasta ja arvioinnista vastaa maahanmuuttoasioiden toimikunta kaupungin maahanmuuttopalveluiden ja toimialojen yhteistyöryhmän esityksestä. Arviointi viedään kaupunginhallitukselle tiedoksi ja mahdollisia toimenpiteitä varten.

8. Työryhmien jäsenet

Maahanmuuttoasiain toimikunta

Vainio Eero,	kaupunginjohtaja
Mattila Samu,	kaupunkikehitysjohtaja
Aura Annika,	toimitusjohtaja, Raision vuokra-asunnot Oy
Forss Tommi,	toimitusjohtaja, Turun AKK
Haghdoust Shiva,	toimitusjohtaja, Raision tulkkipalvelut
Nieminen Leena,	johtava diakoni Raision seurakunta
Hokkanen Outi,	johtava ohjaaja, erityishuoltojärjestöjen liitto, Ehjä ry
Koskinen Teija,	puheenjohtaja Raision Jumpparit
Kuusela Timo,	puheenjohtaja ja toimitusjohtaja, Raision futis ry
Linna Kristiina,	aluejohtaja, SAK
Länsipii Marjo,	johtava asiantuntija, V-S te-toimisto, maahanmuuttopalvelut
Kaurila Terhi,	työvoimaneuvoja, TE-palvelut
Abdullahi Sultan,	toiminnanjohtaja, Globaalinuoret ry
Saariaho Anna-Maija,	erikoiskirjastonhoitaja
Oja Timo,	tekninen johtaja
Raassina Arto,	johtava ylläkäri
Bucyana Fortunée,	sosiaaliohjaaja
Tarvainen Hanna,	yrittäjä
Kivelä Heli,	perusopetuksen kehittämisspäällikkö
Sandberg Juha,	sosiaali- ja terveysjohtaja
Rinne Kimmo,	työllisyyspalveluiden johtaja
Lahti Leena,	johtava sosiaalityöntekijä, aikuissosiaalityö
Karilainen Ilona,	projektipäällikkö Raseko
Taipale Maria,	Raseko, johtava rehtori
Myllymäki Kalle,	maahanmuuttospäällikkö, ELY-keskus
Hilander Nina,	vs nuorisosihteeri, nuorisopalvelut
Rantanen Päivi,	varhaiskasvatusjohtaja
Mäkelä Terhikki,	sos.tt, maahanmuuttajatyön tiimi
Niukko Kirsi,	sos.tt, maahanmuuttajatyön tiimi
Tuomi Tommi,	Raision yrittäjät pj
Salmivirta Sami,	perhe- ja sosiaalipalvelujohtaja
Santalahti Ville,	Vasso Oy
Korhonen Timo,	vastaava ohjaaja, työllisyyspalvelut
Kasterinne Erna,	liikuntasuunnittelija
Tiina Salo,	kulttuuri- ja kirjastotoimenjohtaja
Arja Iho,	johtava asiantuntija ja hyvinvointikoordinaattori, puheenjohtaja ja sihteeri

Kotoutumista edistävät palvelut ja asuminen -työryhmä

Terhikki Mäkelä,	ryhmän kokoonkutsuja/puheenjohtaja, sosiaalityöntekijä, maahanmuuttajatyön tiimi, perhe- ja aikuissosiaalityö
Noor Al Hashimi,	opiskelija
Anneli Aura,	isännöitsijä/toimitusjohtaja, Raision Vuokra-asunnot Oy
Fortunée Bucyana,	sosiaaliohjaaja, maahanmuuttajatyön tiimi, perhe- ja aikuissosiaalityö
Shiva Haghdoust,	Raision tulkkipalveluiden toimitusjohtaja
Arja Iho,	johtava asiantuntija ja hyvinvointikoordinaattori
Leena Lahokoski,	asumisneuvoja, perhe- ja aikuissosiaalityö ja Raision Vuokra-asunnot Oy
Minna Lehtinen,	palveluohjaaja, perhe- ja sosiaalipalvelut
Tyyne-Maria Malmström,	ikäihmisten palveluohjaaja
Auli Pajakoski,	kiinteistösihteeri, Raision Vuokra-asunnot Oy
Susanne Peltola,	vastaava ohjaaja, Asiointipiste Olkkari
Jonna Summanen,	sairaanhoitaja, terveyskeskus

Koulutus ja työllisyys työryhmän jäsenet

Afshin Veisi,	yrittäjä ja teollisuuden työntekijä
Tommi Forss,	toimitusjohtaja Turun Aikuiskoulutussäätiön ja –keskuksen
Ilona Karilainen,	projektipäällikkö, Raseko
Kristiina Linna,	aluejohtaja, SAK
Samu Mattila,	kaupunkikehitysjohtaja
Kalle Myllymäki,	maahanmuuttopäällikkö Varsinais-Suomen Ely-keskus
Kirsi Niukko,	sosiaalityöntekijä
Katja Riitakorpi,	sosiaalityöntekijä, työllisyyspalvelut/aikuissosiaalityö Raision kaupunki
Katja Rantanen,	ohjaaja, työllisyyspalvelut, Raision kaupunki
Ville Santalahti,	suunnittelija, Vasso Oy
Arja Iho,	johtava asiantuntija ja hyvinvointikoordinaattori, työryhmän puheenjohtaja ja sihteeri

Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmän jäsenet

Elo-Kuru Hannele,	perhekeskuksen johtaja
Hilander Nina,	nuorten työpajavastaava
Hokkanen Outi,	johtava sosiaali-ohjaaja Ehjä ry
Hulkkonen Mikko,	hyvinvointijohtaja Rusko
Hämäläinen Anna,	toimintaterapeutti Kehitysneuvola
Iinattiniemi Sari,	koulutuspäällikkö, Raseko
Kaitaa Emma,	kaavoitusarkkitehti
Kivelä Heli,	perusopetuksen kehittämisspäällikkö
Koskela Heidi,	koulutuspäällikkö, Raseko
Laakso Leena,	sivistysjohtaja
Lappi Jouko,	nuorisosihteeri
Sari Lehti,	kirkkoherra, Raision seurakunta
Lehtinen Minna,	palveluohjaaja, sosiaalipalvelut
Leino Katarina,	johtava sosiaalityöntekijä, vammaispalvelut
Mäkelä Terhikki,	sosiaalityöntekijä, maahanmuuttajatyön tiimi
Norrena Terhi,	vastaava kuraattori
Närvä Paula,	puheenjohtaja, Raivary ry
Ovaska Maria,	varhaiskasvatuksen kehittämisspäällikkö
Peurasaari Saira,	johtava psykologi, päihde- ja mielenterveysyksikkö
Arto Raassina,	johtava ylilääkäri
Rantanen Katja,	ohjaaja, työllisyyspalvelut
Rantanen Päivi,	varhaiskasvatusjohtaja
Riitakorpi Katja,	alle 25-vuotiaiden sosiaalityö ja työllisyys
Lääperi Tytti,	ylivoitaja
Salmela Juha-Matti,	lukion rehtori
Salo Tiina,	kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja
Sandberg Juha,	sosiaali- ja terveysjohtaja
Syrjänen Johanna,	Varsinais-Suomen lastensuojelujärjestöt
Toivonen Karita,	liikunta- ja nuorisotoimen johtaja
Arja Iho,	johtava asiantuntija ja hyvinvointikoordinaattori, työryhmän puheenjohtaja ja sihteeri

Hyvät väestösuhteet ja osallisuus -työryhmä

Terhikki Mäkelä,	ryhmän kokoonkutsuja/puheenjohtaja, sosiaalityöntekijä, maahanmuuttajatyön tiimi
Fortunée Bucyana,	sosiaaliohjaaja, maahanmuuttajatyön tiimi
Gitte Engvist,	rehtori, Raisio-opisto
Kurdnjad Ebrahimi,	tulkki
Johanna Franska,	perheteroiminnan koordinaattori, MLL, perhekeskus Satelliitti
Arja Iho,	johtava asiantuntija ja hyvinvointikoordinaattori, Raision kaupunki
Teija Koskinen,	puheenjohtaja, Raision Jumpparit Ry
Timo Kuusela,	puheenjohtaja, Raision Futis
Tiina Kylämäki,	vapaaehtoistoiminnan koordinaattori, Sateenkaari Koto ry
Kira Laaksonen,	vapaaehtoistoiminnan koordinaattori, Sateenkaari Koto ry
Leena Nieminen,	johtava diakoniatyöntekijä, Raision seurakunta
Noora Nummi,	diakoni, Raision seurakunta
Anna-Maija Saariaho,	erikoiskirjastonhoitaja, Raision kirjasto

Ryhmässä vierailivat myös:

Erna Kasterinne,	liikuntasuunnittelija
Piia Korpinen,	esimies, liikunta- ja nuorisopalvelut

raisio

raisio.fi